

Telegraful Român

Anul 165 • nr. 37-40

1 și 15 octombrie 2017

BOGATĂ SLUJIRE TEOLOGICĂ ȘI PASTORALĂ

Mesajul **Preafericitului Părinte DANIEL**, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la aniversarea a 70 de ani de viață a Înaltpreasfințitului Părinte Laurențiu, Mitropolitul Ardealului

Aniversarea a 70 de ani de viață a Înaltpreasfințitului Părinte Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, reprezintă un prilej de bucurie și comuniune în Biserica Ortodoxă Română.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu s-a născut la data de 12 octombrie 1947, în localitatea Sâmbăta de Sus, județul Brașov, din binecredincioșii părinți Iulian și Viorica. Dragostea și devotamentul său față de Dumnezeu și de Biserică i-au fost sădite încă din copilărie de către părinții săi.

Deși rămas orfan de tată la vârsta de 13 ani, tânărul Liviu Streza nu s-a descurajat de încercările timpurii ale vieții și a ales ca, după finalizarea cursurilor de la Liceul Teoretic „Radu Negru” din orașul Făgăraș (1965), să se înscrie la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, obținând licența în Teologie cu teza „*Mai-Marele Păstorilor, Hristos, modelul păstorilor bisericesti în lumina Evangheliilor canonice*” (1969). Apoi, în perioada 1970-1973, a urmat cursuri de doctorat în Teologie, la Secția Practică a Institutului Teologic Universitar București. Specialitatea principală: *Liturgică Pastorală și Artă creștină*.

Între anii 1982 și 1983 urmează cursuri de specializare în domeniul liturgic la Institutul Ecumenic de la Bossey, Elveția, și la Facultatea de Teologie Catolică a Universității din Fribourg, Elveția.

În anul 1985 obține titlul de doctor în Teologie, la Institutul Teologic Universitar București, Specialitatea *Liturgică Pastorală și Artă creștină*, cu teza „*Botezul în diferite rituri liturgice creștine*”, sub îndrumarea marelui liturgist român Pr. Prof. Dr. Ene Braniște.

În anul 1969 se căsătorește cu tânăra Eugenia Stanciu, căsătorie care va rodi cu cinci copii. În luna decembrie a aceluiși an, 1969, este hirotonit preot pe seama Parohiei Lisa, Protopopiatul Făgăraș, unde, timp de 6 ani (1970-1976), a desfășurat o activitate pastorală și misionară deosebită.

Începând cu anul 1976 activează în cadrul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, unde primește diferite ascultări, astfel: *spiritual-asistent* (1976-1981), *asistent* la Secția Practică (1976-1986), suplinind *lectoratul de Limba greacă* (1977-1979), *lectoratul de Limba franceză*

(1983-1986), și disciplina de *Liturgică și Pastorală*, cu seminariile de practică liturgică (1986). În anul 1987 devine *profesor universitar*, titular la disciplinele: *Liturgică, Pastorală și Artă creștină*, precum și *îndrumător de doctorat*. Între anii 1992 și 1996 este *Secretar științific* al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu (fostul Institut Teologic Universitar din Sibiu), iar în perioada 2008-2012 este decan al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

În anul 1992 este ales membru al Asociației Internaționale „*Societas Liturgica*”, care are sediul la Toronto (Canada) și Trier (Germania).

Anul 1992 aduce o nouă încercare în viața părintelui Liviu Streza, întrucât soția sa trece la cele veșnice. După ce își așază copiii pe drumul vieții lor, părintele Liviu Streza alege să urmeze calea monahismului și primește chipul îngeresc al călugăriei la Mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus, din mâinile părintelui său duhovnicesc, Mitropolitul Antonie Plămădeală al Ardealului, în data de 20 iulie 1996, sărbătoarea *Sfântului și slăvitului Proroc Ilie Tesviteanul*. Din acel moment a pri-

mit ca ocrotitor spiritual pe *Sfântul Mucenic Laurențiu, arhidiaconul*, ca pildă de slujire și de mărturisire a credinței creștine.

În data de 4 iulie 1996 este ales, prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca Episcop al Caransebeșului, iar în 11 august 1996 este hirotonit arhiepiscop și instalat Episcop al Caransebeș de către Mitropolitul Nicolae Corneanu al Banatului.

În perioada 1997-2001 este delegat de Sfântul Sinod să viziteze și să slujească în parohiile românești din Banatul Sârbesc. Totodată, în această perioadă contribuie la alcătuirea Statutului de funcționare și la alegerea organelor de conducere ale noii Episcopii a Vârșetului, acum Dacia Felix, și a făcut parte din Comisia de dialog între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă Sârbă.

În prezent, Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu este președintele *Comisiei sinodale de canonizare a sfinților români* și președintele *Subcomisiei liturgice pentru diortosirea cărților de cult* a *Comisiei Teologice și Liturgice*, ambele ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

(continuare în p. 2)

Amintiri despre viitor

Teodor BACONSCHI

Nimic mai firesc decât nostalgia anilor de studii universitare, când – indiferent de contextul istoric și local – profiți de toate favorurile providenței: ești tânăr și sănătos, energetic și optimist, deschis la minte și curios să absorbi cât mai multă „carte”, încrezător în drumul tău și dornic să-l ilustrezi prin fapte oricât de mărețe. E și vârsta iluziilor pe care experiența ulterioară le va corecta, uneori sever. La Academia Andreiană, unde am ajuns la începutul anilor '80 din deja arhaicul secol trecut, nu percepeam numai decât Sibiul comunismului terminal – cenușiu, marcat de penurie și atmosfera apăsătoare a unei dictaturi absurde – cât un soi de Heidelberg imaginar, menit să-mi găzduiască toate elanurile și să-mi cizeleze toate instrumentele cognitive. Dincolo de realitatea empirică, stocul meu de romantism juvenil străvedea un burg transilvan elegant, transfigurat prin oglinda trecutului său imperial. Iar biblioteca, fondată de Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna și îmbogățită ritmic, până la vrednicul de pomenire Nicolae Bălan, îmi dăruia, până seara târziu, bucuriile lecturii savante, străjuite de fișe și gânduri, de exaltări conceptuale și reverii cărturărești. Cu cât era mai dură viața în căminul studentesc de atunci (fără legătură cu cel de azi, complet renovat), cu cât mai precară caloric se dovedea masa de la cantină, cu atât evaziunea aceasta în livresc se dovedea mai importantă. Și, cum spuneam, miracolul vital al tinereții sfidează orice vicisitudine: eram – alături de colegii mei – la fel de veseli și năzdrăvani ca orice nouă generație gata de start. Sărăcia noastră obiectivă își găsea o detentă ascetică. Nu eram acolo într-o școală de Teologie? Nu se pregăteau cei mai mulți dintre noi pentru taina hirotoniei? Ilustram, de fapt, un moment din fluxul istoric al Bisericii lui Hristos în pelerinajul ei terestru spre Împărăția eshatologică. Studiile teologice rămân unicul domeniu de

(continuare în p. 2)

Din cuprins:

Pr. Academician Mircea Păcurariu

Patru preoți de mir sibieni | pagina 4

Claudiu Ștefan Raicu

Chipul iconic al mărturisitorilor sau despre „devenirea într-o icoană” în perioada sistemului concentraționist (III) | pagina 9

Dr. Constantin Iltu

„Salubritatea istoriei” sau iconoclasmul zilelor noastre | pagina 9

Bogată slujire teologică și pastorală

(urmărire din p. 1)

În data de 3 noiembrie 2005, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a încredințat scaunul de Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului Înaltpreasfințitului Părinte Laurențiu, fiind instalat, în data de 13 noiembrie 2005, ca Mitropolit al Ardealului, în Catedrala Mitropolitană din Sibiu, de către vrednicul de pomenire Patriarhul Teoctist, împreună cu un numeros sobor de arhieri.

Cei 21 de ani de slujire arhierescă, la Caransebeș și la Sibiu, a Înaltpreasfințitului Părinte Laurențiu, cu neobosită și intensă lucrare misionară, pun în lumină *taina rodirii spirituale* ca împlinire a responsabilității de a mărturisi și sluji, prin cuvânt și faptă, prezența și lucrarea lui Hristos *Marele-Preot* sau *Arhierul veșnic* în Biserica Sa.

Mărturisitor și slujitor al Evangheliei iubirii milostive a lui Hristos, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu, pe lângă o bogată activitate teologică academică, desfășurată ca profesor universitar, a consolidat și a înnoit moștenirea vrednicilor săi înaintași, a împlinit și a înmulțit faptele iubirii milostive prin fondarea mai multor instituții și așezăminte social-filantropice, prin multe activități culturale și misionare, prin creșterea numărului unităților bisericesti (parohii și mănăstiri), prin edificarea de noi lăcașuri de cult și restaurarea celor vechi, intensi-

ficarea vieții parohiale și monahale, a activității educative, cultural-religioase și editoriale, în sprijinul întăririi prezenței ortodoxe și românești în acest ținut plin de istorie, credință și cultură românească.

În mod deosebit a inițiat, documentat și susținut canonicizarea marelui mitropolit Andrei Șaguna (21 iulie 2011). De asemenea, a pus în valoare frumusețile Catedralei Mitropolitane din Sibiu și a susținut constant construirea Catedralei Mântuirii Neamului din București.

Apreciem inițiativa Corpului profesoral al Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu de a edita un volum aniversar dedicat arhipăstorului lor, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu.

De asemenea, aducem mulțumire lui Dumnezeu pentru darurile revărsate asupra Înaltpreasfințitului Părinte Laurențiu și asupra clerului și credincioșilor din eparhia pe care o păstorește și îl felicităm pe Înaltpreasfinția Sa pentru modul în care a înmulțit darurile primite de la Dumnezeu, lucrând „*cu timp și fără timp*”, îmbinând viața spirituală cu slujirea socială, dar și pacea interconfesională cu dragostea de țară!

Ne rugăm Mântuitorului Iisus Hristos, „*Păstorul Cel Bun*” (Ioan 10, 11) și „*Arhierul mărturisirii noastre*” (Evrei 3, 1), să-i dăruiască în continuare aceeași bună-tate părintească și aceeași râvnă sfântă pentru Biserică și Neam!

Întru mulți și fericiți ani, Înaltpreasfinția Voastră!

Părintele Mitropolit Laurențiu la 70 de ani de viață

„*Înțelepciunea este la om adevărata căruntețe și vârsta bătrâneților înseamnă o viață neîntinată*”
(Cartea Înțelepciunii lui Solomon 4, 9).

Ziua aniversară a fiecăruia dintre noi ne oferă prilejul să ne facem, după criterii personale, o introspecție al cărei verdict numai noi suntem în măsură să-l cunoaștem. În același timp, această zi le oferă ocazia celor cu care ne-am interferat existența, în anii de viață parcurși, să-și exprime gândurile care-i animă în legătură cu persoana noastră.

Mă folosesc de acest prilej aniversar, al 70-lea în viața Înaltpreasfinției Voastre, să-mi exprim sentimentele de profund respect și prietenie prin câteva gânduri așternute pe hârtie.

Știm prea bine că orice moment aniversar important din viața fiecărui creștin reprezintă un îndemn de a-și îndrepta gândul și rugăciunea către Dumnezeu, mulțumindu-I pentru darul vieții și pentru tot ajutorul primit de la El. În mila Sa cea nemăsurată, Dumnezeu ne dăruiește în fiecare zi darurile Sale cele bogate. Între acestea, cel mai de seamă pe care l-am primit este cel al vieții, al chemării noastre de la neființă la ființă spre a ne bucura de viața Sa cea dumnezeiască. De aceea, ziua de naștere reprezintă pentru fiecare dintre noi un prilej de bucurie și de meditație, dar și de aleasă recunoștință față de Creatorul nostru.

Timpul nu se măsoară numai cu anii, ci mai ales cu roadele. Cu alte cuvinte, nu contează doar să adăugăm la vârsta noastră cât mai mulți ani trăiți cu blazare sau fără folos, ci să chivernisim cât mai bine și cât mai înțelept fiecare zi pe care Dumnezeu ne-o dă de trăit. Timpul e viața noastră și e, totodată, cel mai prețios lucru pe care-l avem pentru că e limitat. Dacă ne dedicăm puțin timp unei persoane, îi oferim o parte din viața noastră, iar cel mai frumos dar pe care-l putem face altora este de a le da puțin din timpul nostru.

Din această perspectivă, timpul dăruit tuturor de Înaltpreasfinția Voastră, prin slujirea la altar, prin predici, dar și fiecăruia în parte, prin sfaturi și convorbiri duhovnicești în momente grele, prin răspunsuri la conferințe, reprezintă proba cea mai convingătoare că *nu ceea ce*

aduni, ci ceea ce răspândești în jurul tău spune ce fel de viață ai trăit și trăiești.

La sărbătorirea zilei de naștere ne vine în minte personalitatea Înaltpreasfinției Voastre, care se conturează și se identifică prin câteva trăsături și calități distincte, și anume:

- în primul rând, prin maturitatea și bogata experiență sau înțelepciune pastorală și duhovnicească, prin atașamentul față de valorile spirituale ale poporului nostru ortodox;

- prin perseverența și dispoziția pe care o aveți spre intensificarea eforturilor în vederea rezolvării unei probleme, atunci când situația o cere;

- prin cultura teologică bogată și prin cultura duhovnicească;

- prin buna rânduială arătată cu fiecare slujire și prin predica plină de înțelepciune, dar mereu accesibilă tuturor.

Preocupările ecleziastice, culturale, edilitare vă arată a fi un ierarh cu viziune, dinamic, deschis provocărilor contemporane, o personalitate teologică de referință în societatea românească, un om dedicat condeiului și vieții social-filantropice în aceeași măsură, iar pentru aceasta, nu de puține ori, ați fost considerat ca fiind un vrednic succesor al Sfântului Ierarh Andrei Șaguna în scaunul mitropolitan de la Sibiu.

Se cuvine, deci, să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru darurile pe care le-a revărsat asupra Înaltpreasfinției Voastre și Îl rugăm pe Mântuitorul Iisus Hristos, Arhierul cel Veșnic și Păstorul cel Bun, să vă dăruiască ani plini de bucurii duhovnicești, multă sănătate și ajutor în lucrarea pe care o desfășurați în cadrul Mitropoliei Ardealului, pentru folosul Bisericii și al Neamului Românesc.

Întru mulți și binecuvântați ani, Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit!

† ILARION FĂGĂRĂȘANUL
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Amintiri despre viitor

(urmărire din p. 1)

cunoaștere care nu se limitează să te pregătească pentru lumea de aici, ci și pentru cea următoare: un privilegiu incomparabil!

Garnitura profesorală a timpurilor evocate era (cu mici excepții proverbiale) de excelentă calitate, deși se spunea, prin clasicul efect de idealizare retrospectivă, că precedenta fusese și mai grozavă! Cert e că acea echipă de mari dascăli *ne-a învățat să învățăm*, iar cei mai buni dintre noi au confirmat spectaculos această zestre, de n-ar fi să-l evoc decât pe prietenul meu, Pr. Prof. Ioan I. Ică Jr., devenit între timp o figură eminentă a teologiei panortodoxe, dublat de editorul unor comori spiritual-patristice și hermeneutice fără egal în România prezentului. Nu știu cum stau lucrurile azi, pentru că nu am contact direct cu noile generații studențești. Unii se tot plâng că standardele s-au relaxat, criticând alteori noul *regal cantității*. Maturii au făcut mereu eroarea psihologic explicabilă de a crede că „pe vremea lor” era mai bine! În realitate, lumea toată s-a schimbat atât de radical, prin noile tehnologii, tranziția postcomunistă, integrarea euro-atlantică, efectele migrației forței de muncă și mobilitatea liberă, încât orice comparație devine superfluă. Și rostul BOR în lumea românească s-a transformat dramatic: de la cenzură și autoreplierile liturgice, Biserica noastră s-a reinstalat în centrul multor dinamici socio-culturale, căpătând o vizibilitate punctată de atacuri, critici și o mulțime de noi responsabilități în viața agitată a cetății contemporane. Există însă și constante axiologice. Nu văd, pentru un tânăr teolog de 20 de ani (cum eram eu, ca student la *Andreiana*), altă datorie mai presantă decât asimilarea temeinică, laborioasă, sobră și sistematică a bimilenarului patrimoniu intelectual creat de Vestea cea Bună. E greu, însă doar așa se cerne grâul de neghină, în orice val uman. Părinții capadocieni nu aveau smartphone și internet, dar asta nu-i face mai puțin actuali ca genii creștine ale râvnei apostolice, misionare, caritative și teognoștiice. Valorile fondatoare ale Bisericii drept-măritoare sunt inoxidabile, căci – slavă Domnului! – ele nu atârnă de mode și instrumente, ci de eterna dialectică a sufletului căutător de nemurire. Ce poate avea mai mult viitor?

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Vineri, 1 septembrie. Înaltpreasfinția Sa a prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Duminică, 3 septembrie. A oficiat slujba de sfințire a picturii bisericii cu hramurile „Duminica Tuturor Sfinților” și „Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei” din localitatea Buzăiel, Protopopiatul Săcele. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La final, l-a hirotosit *iconom stavrofor* pe fostul paroh de la Buzăiel, Vicu Călin, și a acordat distincția „Crucea șaguniană pentru mireni” primarului comunei Vama Buzăului, Tiberiu Nicolae Chirilaș.

Luni, 4 septembrie. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Marți, 5 septembrie. A prezidat, la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, jud. Brașov, lucrările *Comisiei teologice, liturgice și didactice* a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, care a studiat amendamentele propuse de către eparhiile Patriarhiei Române pentru îmbunătățirea ediției actuale a Liturghierului.

Miercuri, 6 septembrie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 7 septembrie. Înaltpreasfinția Sa a participat la Biserica „Sfânta Ecaterina” din București, la slujba de înmormântare a părintelui profesor Nicolae Necula, cadru didactic al Facultății de Teologie „Justinian Patriarhul” din București. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Vineri, 8 septembrie – Sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului. Înaltpreasfinția Sa a oficiat slujba de sfințire a picturii restaurate de la Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” din localitatea Racoș, Protopopiatul Rupea. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La final, fostul paroh de la Racoș, Constantin Cristi Măntărău, a fost hirotosit *iconom stavrofor*, iar actualul paroh, Marius Cătălin Bucur, a fost hirotosit *sachelar*.

Duminică, 10 septembrie. Înaltpreasfinția Sa a participat la Țebea, jud. Hunedoara, la manifestările comemorative prilejuite de împlinirea a 145 de ani de la moartea lui Avram Iancu, supranumit și „Crăișorul Munților”. A slujit Sfânta Liturghie la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Țebea, Protopopiatul Brad, împreună cu Preasfințitul Părinte Gurie, Episcopul Devei și al Hunedoarei, Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului, și un ales sobor de preoți și diaconi, și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură.

Luni, 11 septembrie. Înaltpreasfinția Sa a participat, la Liceul „Andrei Mureșanu” și la Colegiul Național „Andrei Șaguna” din Brașov, la festivitățile prilejuite de începutul noului an școlar. A oficiat slujba de binecuvântare a profesorilor și elevilor și a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare. De asemenea, a oficiat slujba de binecuvântare a Centrului social-cultural „Sfântul Luca al Crimeii”, așezământ patronat de Protopopiatul Brașov, precum și a Cantinei sociale „Mulțumesc” a Fundației „Bucuria Darului” din Brașov.

Marți, 12 septembrie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Miercuri, 13 septembrie. Înaltpreasfinția Sa a participat la consfătuirea anuală a profesorilor de Religie din județul Sibiu, desfășurată în Aula „Mitropolit Ioan

Mețianu” a Facultății de Teologie „Sfântul Andrei Șaguna”. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Joi, 14 septembrie – Sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci. Înaltpreasfinția Sa a participat la sărbătoarea hramului Mănăstirii Sădinca, jud. Sibiu. A oficiat slujba *tunderii în monahism* pentru fratele Filip din cadrul obștii așezământului din satul sibian. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură, iar la sfârșitul slujbei a acordat acte de cinstire principalilor ctitori și binefăcători.

Vineri, 15 septembrie. A participat, la sediul Inspectoratului Județean pentru Situații de Urgență „Cpt. Dumitru Croitoru” din Sibiu, la ceremonia prilejuită de sfințirea Drapelului de luptă al Inspectoratului Județean. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Sâmbătă, 16 septembrie. A participat, la Biserica „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din localitatea Ocna Sibiului, Protopopiatul Săliște, la slujba de pomenire a preotului paroh Miron Mihăilescu, de la a cărui trecere la cele veșnice s-au împlinit 19 ani. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Duminică, 17 – Vineri, 22 septembrie. Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Înaltpreasfinția Sa a efectuat un pelerinaj la Locurile Sfinte din Israel și Iordania. În cadrul vizitei, Înaltpreasfinția Sa a fost primit, miercuri, 20 septembrie 2017, de către Preafericitul Părinte Teofil, Patriarhul Ierusalimului, la Reședința Patriarhală. Printre obiectivele vizitate de Înaltpreasfinția Sa s-a numărat și Așezământul Românesc de la Ierihon, unde a fost întâmpinat de părintele arhimandrit Teofil Anăstăsoaie, reprezentantul Patriarhiei Române la Locurile Sfinte și Superiorul Așezămintelor Românești de la Ierusalim, Ierihon și Iordan.

Duminică, 24 septembrie. Înaltpreasfinția Sa a oficiat slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Ierarh Nicolae” din localitatea Cisnădie, Protopopiatul Avrig. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La final, Înaltpreasfinția Sa l-a hirotosit *iconom stavrofor* pe preotul Laurențiu Broscățeanu, și *iconom* pe preotul Nicolae Vintilă, iar principalilor ctitori și binefăcători le-a acordat acte de cinstire.

Luni, 25 septembrie. A participat, la capela mitropolitană, la Slujba de Te Deum, oficiată cu prilejul începerii cursurilor pentru obținerea gradelor preoțești. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Marți, 26 septembrie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. A predat cursuri de Teologie Liturgică preoților înscriși la cursurile pentru obținerea gradelor preoțești.

Miercuri, 27 septembrie. A avut program de lucru a cabinet.

Vineri, 28 septembrie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Sub egida Centrului de Studii Transilvane al Academiei Române a apărut lucrarea *Descrierea Olteniei la 1723*, tradusă din limba germană, cu note, studiu introductiv și indice datorate lui **Mircea Gheorghe Abrudan**, cunoscut nouă din paginile Telegrafului Român și datorită interesului său pentru Sfântul Ierarh Andrei Șaguna. De data aceasta, el ne oferă munca sa începută prin traducerea textului din germana vremii în limba română, lucru realizat foarte bine, textul rezultat fiind foarte plăcut și accesibil, comunicând adecvat ideile și faptele. Epopeea lucrării este prezentată de către editor, ca de altfel și relația dintre habsburgi și Oltenia, într-un amplu studiu de peste 100 de pagini. Lucrarea dă mărturie, asemenea impresiilor călătorilor străini din Țările Române, despre starea de fapt din Oltenia, această Valahie Cisalutana, în prima jumătate a secolului XVIII.

La Editura Humanitas a apărut lucrarea **Emiliei Șercan, Fabrica de doctorate**, în care autoarea, jurnalist de investigație, atrage atenția asupra unui fenomen care a luat amploare în țara noastră, anume susținerea lucrărilor de doctorat fără acoperire științifică din partea presupușilor autori. Aceasta prezintă câteva tipologii întâlnite în urma prezentării și analizării lor în presa națională, tipologii care ne pun pe gânduri în legătură cu această instituție universitară care ar trebui să încununeze o muncă și un interes manifestat față de un anumit domeniu de cercetare. Lecturând cartea, stăm și noi și ne întrebăm dacă nu cumva prin aceste acțiuni susținute nu ajungem să surpăm fundamentele unei nații?! Recomandăm lucrarea a fi citită și a se lua aminte la ceea ce ea prezintă.

Părintele Cristian Muntean ne oferă în acest an o publicație sub egida Editurii Andreiana a Arhiepiscopiei Sibiului, ce poartă titlul de *Gânduri pastorale*. Lucrarea cuprinde preocupările autorului privind ru-

găciunea Părinților filocalici, cercetarea sa personală asupra Bisericii românești din Ierusalim, un frumos articol despre muzică și artele cultivate de evrei, o analiză asupra activității a două personalități ale Ortodoxiei, din epoci și de pe paliere pastorale diferite, Spătarul Milescu și Părintele Constantin Nazarie, precum și o analiză asupra relației dintre Sfânta Scriptură și fundamentarea Tainei Sfântului Maslu. Lucrarea surprinde o evoluție în scriitură și preocupări ale autorului, evoluție frumoasă care ne bucură și ne onorează, acesta fiind un apreciat slujitor al Altarului și un dăruit dăruitor de cunoștințe la catedra Seminarului Teologic din Brașov.

Mitropolitul Laurențiu

TEOLOGI ORTODOCȘI ÎN ÎNCHISORILE COMUNISTE

Pr. Academician
MIRCEA PĂCURARIU

Patru preoți de mir sibieni

Părintele Ștefan Straja era originar din Cacova Ierii din Munții Apuseni, azi în județul Cluj, născut la 29 august 1911. După studiile liceale, a urmat cursurile renumitei Facultăți de Teologie din Cernăuți, unde a obținut licența în anul 1911. N-a intrat în cler după terminarea studiilor, ci a fost profesor de Religie la Târgu Mureș, Câmpeni, Mediaș și Baia de Arieș. S-a implicat de tânăr în mișcarea legionară, deținând chiar și posturi de conducere. În 1940 a devenit șeful organizației legionare din județul Brăila, după „rebeliunea legionară”, deci în timpul guvernării lui Ion Antonescu, dar și-a continuat pedeapsa și după anii 1944-1945, când s-a instaurat regimul comunist. Abia la 15 mai 1948 a fost condamnat de Tribunalul Militar din Cluj la 15 ani de închisoare, fiind acuzat de „activitate contra clasei muncitoare”. Și-a ispășit pedeapsa în închisorile de la Aiud, Gherla, Târgu Ocna, Galați și Periprava. A fost eliberat de la Periprava abia în anul 1962, deci după 15 ani de suferință.

După „eliberare” a fost nevoit să lucreze ca simplu muncitor pe diferite șantiere din Sibiu. Abia în 18 martie 1967 a putut fi hirotonit de mitropolitul Nicolae Mladin pentru Parohia Mag, din Protopopiatul Sibiu. În 1970 s-a transferat în Parohia Ruși, de lângă Mediaș, de unde s-a pensionat la 1 februarie 1991. A murit în Sibiu, la 6 mai 1996, deci a putut cunoaște și o altfel de viață în România.

Preotul Ionel Florea s-a născut în Pianu de Jos, în județul Alba, la 26 august 1913. A urmat cursurile unui seminar teologic care a funcționat temporar la Sibiu, apoi la Academia Teologică „Andreiană”, tot în Sibiu (1931-1935). A fost hirotonit preot pentru Parohia Vințu de Jos, județul Alba, la 25 martie 1939, unde a păstorit doar până în 1941. Pentru implicarea sa în mișcarea legionară, în 1941 a fost arestat și condamnat la 5 ani de închisoare. A fost eliberat în 1947. În anii următori a funcționat ca profesor la Școala de cântăreți bisericești din Sibiu și dirijor de cor.

La 19 iulie 1952 a fost arestat din nou și trimis în lagărele de muncă de la Canalul Dunărea-Marea Neagră, la Periprava și la Năvodari. După eliberare – 5 iulie 1954 – a fost angajat ca „administrator de imobil” la Institutul Teologic din Sibiu, unde a rămas vreo 5 ani (15 iulie 1954-14 mai 1959). Apoi a fost din nou arestat și condamnat de Tribunalul Militar din Sibiu la șapte ani de închisoare, fiind acuzat de „uneltire împotriva ordinii sociale”. A fost eliberat după cinci ani, la 28 iulie 1964, când au fost eliberați toți deținuții politici.

În anii care au urmat a fost reîncadrat la Parohiile Glâmbocă, jud. Sibiu (1 octombrie 1964-1 august 1966), Iernut, jud. Mureș (1 august 1966-1 februarie 1971), și Calvasăr, jud. Sibiu (din februarie 1971 până la pensionare, 1 noiembrie 1985). A trăit apoi în Sibiu, unde a trecut la cele veșnice la 15 noiembrie 1999. A fost un apreciat cântăreț și dirijor.

Părintele Cornel Dascăl s-a născut în Cluj la 3 ianuarie 1916. După ce și-a terminat studiile liceale și bacalaureatul, în 1936, s-a înscris la Academia Teologică din Sibiu, unde a studiat până în 1940. A fost hirotonit diacon la 15 iunie 1941, apoi preot la 2 octombrie 1942, pentru Parohia Lepindea, azi în jud. Mureș. La 1 noiembrie 1947 s-a transferat la Parohia Arpașu de Jos, azi în jud. Sibiu. Prin 1947 l-a adăpostit un timp pe profesorul și filosoful Nichifor Crainic. A fost arestat în ziua de la 11 decembrie 1956, iar în iulie 1957 a fost condamnat de Tribunalul Militar din Sibiu la 9 ani de închisoare, pentru că a refuzat să divulge secretul spovedaniei în fața anchetatorilor. A fost eliberat abia la 16 aprilie 1964. A fost reîncadrat la Parohiile Cornățel, jud. Sibiu (1 septembrie 1964-1 noiembrie 1969), apoi la Sebeșu de Jos, jud. Sibiu (1 noiembrie 1969-1 iulie 1983), de unde s-a pensionat. Ultimii ani ai vieții i-a petrecut în Geoagiu, jud. Alba.

Unul dintre puținii supraviețuitorii ai închisorilor comuniste este **Părintele Ioan Vladovici**, care a depășit remarcabila vârstă de 97 de ani. Este originar din Șeica Mare, județul Sibiu, născut la 22 februarie 1920. A urmat cursurile Liceului „Gheorghe Lazăr” din Sibiu între anii 1931 și 1939. Încă de atunci s-a atașat de mișcarea legionară, fapt pentru care a fost arestat în anul 1941 și deportat în lagărul de la Buckenwald. S-a putut reîntoarce în țară abia în anul 1944, când s-a înscris la Academia Teologică greco-catolică din Cluj. După terminarea studiilor și căsătorie, a fost hirotonit preot de episcopul Iuliu Hossu de la Cluj. Dar, după nici o lună de la hirotonie, a fost arestat și condamnat la 15 ani de muncă silnică, fiind acuzat de „uneltire împotriva ordinii de stat”. A fost purtat prin mai multe închisori comuniste: Sighișoara, Ocnele Mari, Canalul Dunăre-Marea Neagră (la Năvodari), Constanța, Galați, Noua Culme, Deva, Codlea, Cluj, Jilava, Noua Culme (a doua oară), Capul Midia, Periprava. A fost eliberat abia în 1963, după 15 ani de suferințe fizice și morale.

După „eliberare” și-a revăzut soția și fiica, născută la scurt timp după arestare. A fost nevoit să lucreze, timp de 6 ani, ca „muncitor necalificat”, la Fabrica de cărămizi „Record” din Sibiu. Abia în 1969 a fost reprimat în clerul Arhiepiscopiei Sibiului și numit preot în Parohia Veseud, jud. Sibiu, unde a păstorit timp de 6 ani; s-a înscris și la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, unde a obținut licența.

Între anii 1975 și 1993 a păstorit în Parohia Șeica Mare, de unde s-a pensionat. După pensionare slujea mereu în Catedrala Mitropolitană din Sibiu; la propunerea mitropolitului Antonie Plămădeală, a fost distins cu „Crucea Patriarhală” și a fost ales membru în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului.

Actualitatea unui discurs patriarhal vechi de 60 de ani: Justinian Marina în Sibiu la întronizarea Mitropolitului Nicolae Colan (III)

Ardealule, îți aducem ale tale dintru ale tale, un sibian autentic. Fostul mitropolit Nicolae Bălan păstorise la Sibiu din 1920 până în 1955, astfel că acum entuziasmul poporului și numărul mare de credincioși ce doreau să fie martorii instalării noului mitropolit era foarte mare. Mai mult, prezența patriarhului Justinian dubla efervescența momentului, fapt bine reliefat în debutul discursului patriarhal: „sunt fericit văzând înseninarea care vă învâluie în ceasul acesta sufletele și tresaltă de bucurie inima mea simțind cum se revarsă iubirea norodului drept credincios din aceste locuri spre arhipăstorul cel nou al mitropoliei ortodoxe din Sibiu” (p. 371). Nu uită, de asemenea, să menționeze apartenența la aceste meleaguri a celui ales: „Înalt Prea Sfinția Sa nu este un om nou pentru obștea pravoslavnică din această parte a țării, (...) ci cunosc pe noul mitropolit din vremea în care anii nu cernuseră peste chipul său fulgii lor de nea. Ardelean prin naștere, Înalt Prea Sfinția Sa este un sibian autentic, atât prin formarea sa spirituală, cât și prin începuturile activității sale publice, desfășurată aci vreme de aproape 20 de ani”. Invocarea rugăciunii de la Epicleză este parafrazată într-un stil cu totul inedit, cu referire la omul locului care e redat acestuia după ce a acumulat experiență (peste chipul său, fulgii lor de nea). Patriarhul declamă: „ale tale dintru ale tale, ție îți aducem Ardealule și îl așezăm în strana arhipăstoriească a acestei mitropolii pe cel mai bun ierarh dintre fiii pământului tău”. Un adevărat imn-acatist de bucurie regăsim în rostirea patriarhului, adresat deopotrivă preoților, mucenicilor persecutați, ierarhilor și fraților din mulțime: „striga-voi drept aceea din adâncul inimii mele: bucură-te preoțime ortodoxă a Transilvaniei; bucurați-vă mucenici ai credinței străbune îngropați sub glia sfântă a acestor locuri; bucurați-vă și voi, ierarhi din trecut care ați păstorit turma; bucurați-vă iubirii mei frați, că iată Domnul Vă trimite acum cârmuitor întru cele bisericești un vlădică luminat de slova cărților, cu arvună bogată în munca de chivernisire episcopală și întărit pentru luptă prin încercările grele pe care soarta i le-a scos în cale” (p. 372).

Demolarea bisericilor n-a putut dărâma fericirea ce își are obârșia în credință. O adevărată incursiune în modul românesc al atașamentului de ortodoxie și o subliniere a faptului că prigoana și demolarea bisericilor nu stopează mersul spre biruință al celor persecutați putem descoperi în al doilea paragraf al discursului. Iată dovada: „ne-am închinat lui Dumnezeu în sărăcăcioase bisericuțe de lemn, care ne-au fost de atâtea ori pârjolite și călcate în picioare. Le-am refăcut totdeauna cu însuflețire și cu trudă, siguri pe adevărul că orice luptă curată va fi încununată până la urmă de biruință” (p. 372). Conștient că istoria Transilvaniei „este numai un capitol din marea frescă a pătimirilor neamului nostru”, vorbitorul dorește să sublinieze în fața celorlalți ierarhi români prezenți la ceremonie că „ortodoxia constituie fermentul primordial și decisiv al modului nostru de viață în mijlocul altor popoare”. Patriarhul îl citează din nou pe mitropolitul Nicolae, care socotea că credința este o sursă de bucurie, atât dincoace, cât și dincolo. Sublinierea ambivalenței credinței, ca temelie a așezării întru fericire pentru oamenii acelor timpuri încercate de ateism, reprezenta o afirmație curajoasă a patriarhului. Nicolae Colan, referindu-se la un imn pe care l-a scris ortodoxiei românești, o definește astfel: „credința care a mângâiat, a întărit, a luminat drumul vieții înaintașilor noștri, ajutându-le să străbată victorioși prin atâtea cumplite izbeliști ale istoriei și să-și deschidă zăriști senine către fericirea vieții de dincoace și a celei de dincolo”. Patriarhul continuă, adăugând de la sine expresii care denotă încrederea ce o acordă, pe baza meritelor, noului ales ca mitropolit: „cel care a conturat atât de frumos chipul și rosturile ortodoxiei noastre, va ști să o și slujească de aci înainte din locul înalt în care a fost așezat, pentru a face din ea, și acum, merindea spirituală a multimilor credincioase din aceste locuri”.

Pr. Dr. Cosmin George PIȚ

Membrii Asociațiunii Astra – Membrii Academiei Române (VIII)

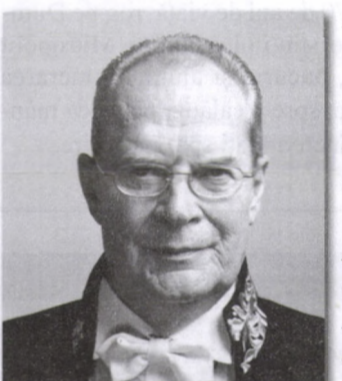
ALEXANDRU TO-DEA (1912, Teleac, Mureș – 2002, Reghin, Mureș).

Cardinal al Bisericii Greco-Catolice din România. În 1950 a devenit episcop. A fost arestat și condamnat la muncă silnică pe viață, în anul 1951, a fost închis la Sighet. În 1964 a fost grațiat. În 1986 a

devenit Mitropolit al Bisericii Greco-Catolice Unite din România. În 1991 a fost proclamat Cardinal, cu titlul *Protector al Bisericii Sf. Atanasie din Roma*. Vaticanul l-a numit membru în Consiliul Secretariatului Sinodului Episcopilor Catolici.

ASTRA. Membru de onoare din 1991.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, 1992.

ALEXANDRU SURDU (n. 1938, Brașov).

Filosof, logician, cercetător, profesor universitar. Director al Institutului de Filosofie și Psihologie *Constantin Rădulescu Motru* al Academiei. Redactor șef la *Revista de Filosofie, Revue Roumaine de Philosophie*. Profesor universitar la Facultatea

de Filosofie a Universității din București, la Facultatea de Psihologie a Universității *Titu Maiorescu*. Președinte al Fundației *Ștefan Odobleja*, membru corespondent al Centrului Superior de Logică și Științe Comparate din Bologna, președinte al Societății Germano-Române de Filosofie din Karlsruhe. Autorul multor studii și cărți cu conținut logic și filosofic.

ASTRA. Membru de onoare, președinte al Despărțământului Central Brașov al ASTREI, din 1992. Redactor șef și director al revistei *ASTRA* (Brașov). Coordonator al lucrării *Despărțământul ASTRA Brașov. 1870-2011*.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Premiul *Vasile Conta*, 1975. Membru corespondent, 1992, membru titular, 1993. Discurs de recepție – „*Elogiul filosofiei românești*”. Președintele Secției Filosofie-Teologie-Psihologie-Pedagogie. Vicepreședinte al Academiei din 2014.

MIRCEA PĂCURARIU (n. 1932, Ruși, județul Hunedoara).

Istoric. Profesor de teologie. Profesor titular la Catedra de Istoria Bisericii Române (1972-2002). Decan al Facultății de Teologie *Andrei Șaguna* din Sibiu (1992-2000). Participat la reuniuni științifice cu caracter istoric în țară și în străinătate. Membru și vicepreședinte al Comisiei de Istorie Ecclesiastică Comparată din România, membru în comitetele de redacție ale unor periodice bisericești. Doctor Honoris Causa al universităților *1 Decembrie*, Alba Iulia, *Vasile Goldiș*, Arad. A fost distins cu *Crucea Patriarhală*, cu ordinul *Steaua României* în grad de Ofițer, cu titlul Cetățean de Onoare al municipiului Sibiu, 2012. Opera sa vastă constă din lucrări de referință legate de istoria Bisericii Române, publicate în țară și în străinătate, istoria mitropoliilor, bisericilor și mănăstirilor, istoria instituțiilor de învățământ teologic, ediții ale lucrărilor *Dicționarul teologilor români*, *Cărturari sibieni de altă dată*, coordonarea mai multor volume, sute de studii publicate în volume și în reviste de specialitate și de cultură.

ASTRA. Membru fondator ASTRA Redivida, 1990, Sibiu.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru corespondent, 1997, membru titular din 2015.

CAROL DAVILA / Carlo Antonio Francesco d'Avila (1828, Parma, Italia – 1884, București).

Medic și farmacist român de origine franceză, născut în Italia. Venit în România la 25 de ani, unde a rămas tot restul vieții, a intrat în istorie drept organizatorul sistemului sanitar, al serviciului militar sanitar, al învățământului medical și farmaceutic, al ocrotirii copiilor orfani. În 1868, dr. Carol Davila a primit cetățenia română printr-un decret semnat de Regele Carol I. În 1869 a întemeiat Facultatea de Medicină. A fondat mai multe societăți, printre care Asociația Medicilor Români, și reviste de specialitate, precum *Monitorul Medical*, *Gazeta Spitalelor*. În 1874 a fost ales Venerabil al Lojii Francmasonice *Înțelepții din Heliopolis*.

ASTRA. Membru din 1882.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru postmortem din 2003.

LUCIAN MUREȘAN (n. 1931, Firiza, Satu Mare).

Cardinal. Arhiepiscop major al Arhiepiscopiei de Făgăraș și Alba Iulia. Mitropolit al Bisericii Române Unite cu Roma. În 1986 a devenit Ordinarius al Episcopiei de Maramureș. După 1990, după relegalizarea Bisericii Române Unite, la 3 martie 1990, Papa Ioan Paul al II-lea l-a numit Episcop de Maramureș. În 1994 a fost numit Arhiepiscop-Mitropolit. În 2005, Biserica Română Unită a fost ridicată de Papa Benedict al XVI-lea la rangul de Biserică Arhiepiscopală Majoră, L. Mureșan a devenit unul dintre cei patru arhiepiscopi majori ai Bisericii Catolice. În 2012 a fost ridicat la rangul de Cardinal.

ASTRA. Membru de onoare al Despărțământului „Timotei Cipariu” din Blaj din 1991.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, 2012.

LAURENȚIU STREZA (n. 1947, Sâmbăta de Sus, Brașov).

Teolog, profesor. Episcop al Caransebeșului. Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului.

Are studii ecumenice în Bossey și în Fribourg (Elveția). Este profesor de teologie, titular al Catedrei de Liturgică și Pastorală, din 1986, la Facultatea de Teologie *Andrei Șaguna* din Sibiu. A îndrumat și îndrumă viața spirituală și culturală din zonele păstorite. Este participant la simpozioane pe teme liturgice în țară și peste hotare, la manifestări culturale ecumenice. S-a călugărit la Mănăstirea Sâmbăta, a devenit Episcop de Caransebeș în 1996. Din 2005 este Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului. A primit titlul de Doctor Honoris Causa al universităților *Aurel Vlaicu* din Arad, *Andrei Șaguna* din Constanța, din Oradea și din Reșița. Este autorul multor lucrări cu caracter teologic publicate în volume și în reviste din țară și din străinătate.

ASTRA. Membru de onoare din 1990.

Academia Română. Membru de onoare din 2015.

Prof. Univ. Dr. Elena MACAVEI

ANIVERSAREA A 70 DE ANI DE VIAȚĂ A ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE LAURENȚIU, MITROPOLITUL ARDEALULUI

Mitropolitul Laurențiu Streza: ierarh, profesor și tată

† Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

În ziua de 12 octombrie 2017, Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, împlinește frumoasa vârstă de 70 de ani. Este un binecuvântat popas de a înălța gând de recunoștință către Dumnezeu pentru toate binefacerile pe care le-a revărsat cu prisosință în toți acești ani asupra Înaltpreasfințitei Sale. De asemenea, atingerea unei cifre rotunde și venerabile în călătoria prin această viață este un bun prilej pentru fiecare, dar mai ales pentru cel care trăiește el însuși aceasta, de a reprivi și retrăi momentele de bucurie sau de încercare presărate de-a lungul acestor ani.

Privind oarecum din afară, am putea identifica trei direcții sau coordonate care se disting și se întrepătrund, totodată de-a lungul vieții Înaltpreasfințitei Sale: cea de ierarh, cea de profesor de teologie și cea de tată. Este o triadă de năzuințe, de trăiri, de încercări, de bucurii, care, cu certitudine, nu a fost ușoară, dar care i-a oferit, cu siguranță, Înaltpreasfințitului Părinte Laurențiu și multe momente de împlinire sufletească.

Părintele Mitropolit Laurențiu este, înainte de toate, arhieru, slujire la care a fost chemat, prin rânduiala lui Dumnezeu, în urmă cu 21 de ani. Ca ierarh, a ostenit, mai întâi, vreme de nouă ani, la Caransebeș, eparhie de curând reînființată. A avut de luptat cu greutățile inerente oricărui început. În această misiune ce i-a fost încredințată a manifestat o preocupare deosebită față de viața de parohie și cea de mănăstire. Astfel, s-a îngrijit de formarea și disciplina clerului și a înființat noi vetre monahale.

Dorind a duce mai departe gândul înaintașilor săi, încă din primul an al slujirii ca Episcop de Caransebeș a pus piatra de temelie a noii Catedrale Episcopale. În această perioadă, din încredințarea Sfântului Sinod, a avut sub oblăduire și pe românii ortodocși din Banatul sârbesc, vizitând și slujind adeseori în parohiile acestora. Din anul 2005, Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu a fost așezat în șirul vrednicilor mitropoliți ai Ardealului, stăruind, cu neodihnă, să continue lucrarea acestora. S-au scurs 12 ani de când Înaltpreasfinția Sa păstrează clerul și credinșii din Mitropolia Ardealului, cu frumoase împliniri pe tărâm pastoral-liturgic, cultural-misionar, social-filantropic, economic sau patrimonial. Pe lângă grijile eparhiei și ale Mitropoliei, Vlădica Laurențiu a primit și responsabilitatea de a coordona, în calitate de președinte, *Comisia Sinodală de Canonizare a Sfinților Români și Subcomisia Liturgică pentru Diortosirea Cărților de Cult*, în cadrul *Comisiei Liturgice și Teologice a Sfântului Sinod*.

O altă constantă a vieții Părintelui Mitropolit Laurențiu, atât înainte de a primi hirotonia întru arhieru, cât și după aceea, este cea de profesor de Teologie. Au trecut mai bine de patru decenii de când Înaltpreasfinția Sa a îmbrățișat cariera didactică, slujind învățământul teologic în cadrul Facultății de Teologie „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu. În toți acești ani, multe generații de teologi l-au avut ca dascăl pe Vlădica Laurențiu, datorându-i acestuia formarea în domeniul atât de important pentru lucrarea preotească, cel al slujirii liturgice. Dra-

gostea Părintelui Mitropolit față de învățământul teologic, în general, și față de Facultatea de Teologie din Sibiu, în special, reiese și din faptul că Înaltpreasfinția Sa a continuat să predea la această instituție de învățământ chiar și în perioada în care păstora Episcopia Caransebeșului, neluând în seamă distanța pe care o avea de parcurs. Pe de altă parte, profesorii Facultății din Sibiu și-au îndrăgit totdeauna colegul, acest atașament evidențindu-se în mod deosebit în dorința acestora de a-l avea mitropolit.

A rânduit Dumnezeu ca Părintele Mitropolit Laurențiu să cunoască și bucuriile și greutățile vieții de familie. Moștenind de la buna sa mamă credința în Dumnezeu și dragostea față de familie, a împlinit cuvântul Apostolului Neamurilor, „rânduind propria lui casă” așa cum se cuvine, fapt care i-a fost de mare ajutor mai târziu spre a „purta grijă de Biserica lui Dumnezeu” (1 Tim 3, 5). A fost binecuvântat de Dumnezeu cu cinci copii. Aproape toți au urmat studii teologice, fiind, în prezent, în slujba Bisericii. Experiența de tată, de părinte al propriilor copii s-a reflectat și se reflectă, cu siguranță, și în slujirea de arhipăstor, ca părinte al clericilor, monahilor și credincioșilor din eparhie.

Cu prilejul împlinirii a 70 de ani de viață, rog pe Dumnezeu să dăruiască Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Laurențiu multă sănătate, bucurie și ajutor în lucrarea sfântă pe care o desfășoară, spre a călăuzi pe calea mântuirii pe cei care i-au fost încredințați spre păstorie.

Seara și dimineața și la amiază mă voi ruga și voi striga, și El va auzi glasul meu (Ps 54, 19)

† Andrei, Episcop al Covasnei și Harghitei

Pentru fiecare dintre noi Praznicele Bisericii noastre strămoșești devin clipe de adâncă bucurie duhovnicească, transcendând slujirea sacerdotală și rugăciunea bunilor credincioși de pe pământ spre ceruri, pentru ca Dumnezeu să ofere în dar, acestora, mântuirea.

Chipul Blândului Păstor însoțește în fiecare mișcare a inimii suflul celui care se îmbracă în haina ascultării Stăpânului Hristos, mai cu seamă a aceluia care, prin renunțare la lume, devine *tuturor toate* (1 Co 9, 22), oferindu-se pe sine și tot timpul său slujirii unui țel nepământesc, nematerialnic... Acesta este Ierarhul, care asumat îmbracă haina Luminii Taborice în fiecare slujire, moare pentru sine, pentru a via pentru lume, se prosternă credincioșilor pentru care se roagă, pentru ca pe toți să-i mântuiască (1 Co 9, 19), pentru a fi acoperit cu slava nepieritoare a Împăratului Cerului și Pământului.

Chip al Chipului Ceresc, omul devine plămădă chemată la sfințenie prin comoara bunătăților slujirii clericale, pentru ca, gustând din bucuriile nepieritoare, să poată cu adevărat spune: *Da, Doamne, de acum nu mai trăiesc eu, ci Tu trăiești în mine* (Ga 2, 20).

Chipul Ierarhului înfățișat în Epistola către Evrei a Sfântului Apostol Pavel, în capitolul 7, versetele de la 26 la 28, iconizează înălțimea necuprinsului Dumnezeu, Care Se transpune-n omul râvnitor, dornic de a deveni una cu El. Posibilitatea reală a unirii cu Hristos se realizează în slujire, când Cinstitele Daruri devin Sfinte și Sfințitoare, potențându-se această stare de sfințenie în răspunsul ascultării fiești a celui ce aude Glasul Mult-milostivului Dumnezeu.

Marcat de amprenta Cerului, Ierarhul, devine purtător al unui trecut veșnic prezent, arătând în sine necesitatea trăirii verticale a unei moralități veșnic prezente. Timpul se oprește

în atemporalitatea slujirii liturgice, pentru ca prin ridicarea mâinilor sale-n rugăciune, asemenea lui Moise odinioară (Is 17), să înalțe și sufletele păstoriților săi prin binecuvântare, păzindu-i de vrăjmășia celor potrivnici, văzuți și nevăzuți.

Mâna care se atinge, în timpul vieții, de creștetile cele ce se pleacă devine atingerea binecuvântării lui Hristos, pe care-L și poartă în timpul Sfintei Liturghii, mai întâi în suflul, ca asumare, apoi în palme, cu cutezanță și credință-n nemurirea mântuitoare, pentru ca, în fapt, el însuși să fie purtat de Hristos spre mântuire.

Jertfelnicia Ierarhului este ilustratoare a Jertfei de pe Cruce, păstrând în sine realitatea vizibilă prin simbolism și gestică, elemente ce însoțesc în cadrul sacramental imaginea pământesc-cerească a slujitorilor sfinți ai Sfintelor Altare. Prin mișcarea Duhului Sfânt, dinamica mișcării noastre tinde de a ne arăta dornici de a ne răcori din Izvorul Vieții și Înțelepciunii, care este Însuși Hristos Mântuitorul.

Sfințit prin continuitate liturgică, Sfânt prin chemare, el dăruiește, prin înțelepciunea sa, Înțelepciunea Dăruitoare de Viață, pentru ca Adevărul să nu mai fie ascuns sub obroc (Mt 5, 15), ci să lumineze tuturor (Mt 5, 16a). Prin punerea mâinilor sale străbate cerurile oferind celor vrednici Cerul, pentru ca și aceștia văzând faptele sale bune, să preaslăvească pe Tatăl Cel din Ceruri (Mt 5, 16b).

La aceste momente înălțătoare și pline de bucurie duhovnicească, ale împlinirii vârstei de 70 de ani, Vă rugăm, Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop și Mitropolit, să primiți doririle Noastre de bine, însoțite de rugăciune către Dumnezeu, ca să Vă păzească în pace, întreg, sănătos, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul adevărului Său.

Întru mulți ani, Înaltpreasfințite Părinte!

Your Eminence Laurențiu, Metropolitan of Transylvania and Archbishop of Sibiu, beloved brother in the Lord: grace be to you and peace from God.

It is with sincere fraternal love and esteem that we communicate with you in order to express our best wishes for your 70th birthday anniversary.

We had the opportunity to meet each other throughout the years not only in Romania, but elsewhere as well, including at our Venerable Centre, the Ecumenical Patriarchate. We have always recognized from your service to the Orthodox Church on a pan-Orthodox and ecumenical level, a cultivated hierarch with a special academic ethos as well as a dynamic shepherd for his faithful flock.

We still have in remembrance the Third European Ecumenical Assembly from Sibiu (September 2007), when we had the joy of visiting your Metropolitan and coming into personal contact with the spiritual and cultural heritage of Transylvania.

In 2008, Your Eminence represented our beloved brother in Christ, His Beatitude Patriarch Daniel of Romania, at the Synaxis of the Primates of the Orthodox Churches – the Phanar (October 2008), bringing personally the message of love and respect of the Romanian Orthodox Church to the Ecumenical Patriarchate.

Not least of all, it has been a special gift to us that our book “Encountering the Mystery” – translated by Deacon Ștefan Toma – has been published in the Romanian Language, with your approval, at the Andreiana Publishing House of your Metropolitan.

It was indeed a great blessing that we were deemed worthy to convene – with the consent of all Their Beatitudes the Primates of the Autocephalous Orthodox Churches – the Holy and Great Council of the Orthodox Church held in Crete (June 2016). We express our gratitude for having been there and for your theological contribution as a member of the delegation of the Romanian Patriarchate.

May God grant you on the occasion of your 70th birthday, life, health and spiritual strength in the ministry of our Lord. We are pleased to extend to you our heartfelt best wishes and prayers for many blessed years!

At the Ecumenical Patriarchate, September 22, 2017

Your Eminence's
beloved brother in Christ,

✙ BARTHOLOMEW
Archbishop of Constantinople-New Rome
and Ecumenical Patriarch

ANIVERSAREA A 70 DE ANI DE VIAȚĂ A ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE LAURENȚIU, MITROPOLITUL ARDEALULUI

Mereu împreună...

Pr. Prof. Acad. Mircea Păcurariu

Trec anii fără să ne dăm seama. Prea repede și cu fiecare an suntem mai înaintați în vârstă, mai slabi și cu multe neputințe fizice. Dar, odată cu trecerea anilor, se înmulțesc și amintirile din anii care s-au scurs. Sunt amintiri frumoase, dar de multe ori și triste. Dar, ca niște creștini și slujitori ai Bisericii ce suntem, trebuie să-I mulțumim mereu lui Dumnezeu pentru cele ce ne-a dat, și bune, și mai puțin bune.

Iată că acum gândurile îmi zboară cu peste o jumătate de secol în urmă, mai precis în anul 1965, când la porțile Institutului Teologic Universitar de atunci băteau mai mulți tineri absolvenți de liceu sau de seminar care doreau să devină slujitori ai lui Hristos. Erau tineri, entuziaști, plini de râvnă de a deveni preoți și a sluji Bisericii și neamului. Trebuia să le apreciezi această dorință, mai ales atunci când țara și îndeosebi Biserica treceau prin momente de grea cumpănă, datorită unui regim asupritor, care căuta mereu să-L înlăture pe Dumnezeu din viața neamului, mai ales a celor tineri. Și totuși, tinerii de atunci, astăzi preoți venerabili, iar alții trecuți la Domnul, și-au făcut datoria cu prisosință.

Printre acei tineri veniți la Sibiu să facă studii teologice se număra și absolventul Liceului „Radu Negru” din Făgăraș, Liviu Streza. Eram pe atunci asistent, pentru Limbile greacă și latină, astfel că am avut prilejul să

ne întâlnim mereu la orele de curs din toți cei patru ani de studii. Eram pe atunci cel mai tânăr cadru didactic, încât se stabilea curând o legătură sufletească între mine și studenții mei. Iar astăzi, cel mai tânăr profesor de atunci este singurul profesor rămas în viață atât dintre cei de la Sibiu, cât și dintre cei de la Institutul Teologic din București.

Așa l-am cunoscut pe studentul Liviu Streza, care, după patru ani de studii, s-a căsătorit și a fost hirotonit preot pentru Parohia Lisa, din Țara Făgărașului. L-am întâlnit mereu și în această perioadă a tinereții sale, pentru ca apoi să fim mereu împreună, după 1 februarie 1976, când a fost numit asistent și spiritual la același institut, iar după 1986, profesor titular la catedra de Liturgică și Pastorală. De la 1 aprilie 1992, am lucrat împreună, aproape zi de zi, după ce am fost aleși, unul decan, iar altul secretar științific, pentru o perioadă de patru ani la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”. În vara anului 1996, ne-am despărțit pentru o vreme, atunci când a fost ales episcop al Caransebeșului, ca să ne întâlnim din nou în noiembrie 2005, când Înaltpreasfinția Sa a fost ales ca Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului.

Acum, la ceas aniversar, după mai bine de două decenii de arhierie, sigur că se vor scrie pagini frumoase despre activitatea pe care a desfășurat-o la Caransebeș, dar mai

ales la Sibiu, precum și despre activitatea didactică pe care a desfășurat-o în Facultatea sibiuană din 1976 încoace. Este greu de prezentat în câteva pagini activitatea atât de bogată pe care o desfășoară de aproape o jumătate de secol ca preot paroh, ca spiritual, ca profesor titular, ca episcop, apoi ca arhiepiscop și mitropolit, ca autor de lucrări, de studii teologice și de volume de predici, ca îndrumător al activității editoriale de la Sibiu, ca îndrumător al vieții misionar-pastorale din eparhie, ca membru al Sfântului Sinod, ca delegat la diferite întruniri cu profil liturgic sau ecumenic în țară, dar mai ales peste hotare etc. Aș vrea să subliniez aici doar strădania, vrednică de prețuire, de a reedita opera liturgică a mentorului său, regretatul și reputatul părinte profesor Ene Braniște de la București, cât și unele lucrări rămase de la unii dintre marii noștri profesori de la Sibiu. Rar am întâlnit un ierarh care să acorde atâta prețuire celor care l-au format ca preot, ca dascăl de teologie, ca ierarh.

Pentru toate acestea, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Laurențiu se bucură de cinstirea noastră, a tuturor, ierarhi, profesori de teologie, preoți parohi din parohiile pe care le cercetează cu vigoare tinerească în fiecare Duminică și sărbătoare.

Dumnezeu să Vă răsplătească ostenele, într-un mult și fericiți ani, cu roade binecuvântate.

Înaltpreasfinției Sale, un buchet de amintiri

Acad. Alexandru Surdu

Mare ne-a fost bucuria când am aflat că un vlădică al nostru, carele au purces de la Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, cea de suflet a mamei mele, Elena, a mea și a drept-credincioșilor creștini din Țara Bârsei și Țara Făgărașului, a fost întronizat ca Mitropolit al Ardealului, adică al nostru și pentru noi. N-aveam de unde să știu pe atunci cât de apropiate vor fi uneori drumurile noastre, îndreptate, în mod firesc, spre aceleași țeluri legate de idealurile Marelui Mitropolit Andrei Șaguna, cu toate că, totuși, unele sunt Căile Domnului și ale Sfintei Bisericii și altele sunt ale asociațiilor noastre. Dar trebuie s-o spunem, de la început, că Andrei Șaguna a fost și Păstorul Bisericii Ortodoxe Transilvane și Conducătorul Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român, ASTRA.

Apoi au început să se adune, într-un buchet de amintiri, unele dintre cele mai frumoase evenimente care mi-au fost date să le trăiesc în preajma Înaltpreasfinției Sale Laurențiu al Ardealului.

Am putea să începem cu oricare dintre ele, căci fiecare, într-un fel sau altul, le presupune pe toate, ca în dialectica aceea pentadică a supercategoriilor, în care Unul este Totul, Eternitatea, Infinitul și Absolutul, căci despre ceea ce vreau să vorbesc este *Supersistența, hyperousia*, este Dumnezeu Unul, carele ni s-a înfățișat nouă, ardelenilor, în chipurile Slujitorilor Săi și în preajma Cetății Sale pe Pământ, pe care Aceștia au încercat s-o ridice aici, la noi. În Inima Transilvaniei, la Sâmbăta de Sus.

Vom începe, totuși, cu povestea Pietrelor de poticnire, a stâncilor acelea pe care le-au cărat aici uriașii lui Sfarmă-Piatră și Strâmbă-Lemne, care hălăduiau pe fagașele vecine cu Apa Sâmbetei. Cine nu crede poate să vadă și astăzi copacii răsuciți, cu rădăcinile în sus, și stâncile prăvălite aici. Și apoi stau mărturie Pietrele de poticnire răsfricate, care te conduc spre Apa Vie de la Izvorul Tămăduirii. Aceasta era cărarea pe care veneau uriașii cu vederea slabă, din piatră în piatră, să-și potolească setea și să-și aline beteșugurile.

Uriașii s-au dus demult în lumea lor, dar au lăsat ca amintire poteca dintre Pietre și Izvorul. (...)

Acesta e locul de naștere, de mângâiere, de slujire și de sfântă meditație al Înaltpreasfinției Sale Dr. Laurențiu Streza. Și nu este de mirare că la 300 de ani de la martiriul Voievodului Constantin Brâncoveanu, Mitropolitul Ardealului a descins, la Biserica „Sf. Nicolae” din Șcheii Brașovului, Stâlpu de Foc al Ortodoxiei transilvane, pentru a-i face Pomenirea. Și l-am întâmpinat aici cu membrii Asociațiunii Transilvane ASTRA, Despărțământ Central Brașov, cu Junii Brașovului, cu șaguniștii brașoveni de toate vârstele și drept-credincioșii, în frunte cu toți preoții. Am vizitat expoziția Părintelui Dr. Vasile Oltean și am participat cu tot sufletul la Slujba Înaltpreasfinției Sale. După care, chiar în incinta Bisericii, i-am adus cinstirea cuvenită Domnitorului Român răpus de păgâni tocmai în vremea când filosoful german G.W. Leibniz vorbea despre „Cetatea lui Dumnezeu” (*civitas Dei*), pe care Brâncoveanu o ridicase deja în Inima Transilvaniei.

Și tot de lăcașul acestei Sfinte Mănăstiri se leagă și Simpozionul Național „Constantin Noica”, ediția a VIII-a, „Logos, cuvânt, rostire”, pe care visasem de mult că aici ar fi locul cel mai potrivit, la Academia Duhovnicească, să-l ținem, în amintirea celui care a lăsat cu limbă de moarte dorința de a fi așezat la loc de veci lângă Schitul de la Păltiniș, în apropierea Sibiului și a Mitropoliei Ardealului.

(...) Am scris cândva despre povestea Liceului „Andrei Șaguna” din Brașov, pe care l-am numit „Liceul Crucii de Argint”, căci, înainte de 1855, când a fost ales locul de clădire, în zona Groaveri (de șanțuri cu apă) a Cetății, constructorii întâmpinau tot felul de greutăți din cauza terenului mlăștinos. Și, tocmai când erau să părăsească lucrul, a fost chemat Vlădica Șaguna. El a venit cu toți preoții din zonă și a ținut o slujbă mare, iar la temelie clădirii a pus o Cruce de Argint. De-atunci clădirea nu s-a mai surpat. Trecut-au anii și, odată, de ziua Sfântului Ierarh Andrei Șaguna, după Sfânta Slujbă din Catedrala Mitropolitană, Înaltpreasfințitul Laurențiu ne-a oferit, Președintelui Academiei Române, Ionel-Valentin Vlad, și mie, ca Vicepreședinte, Crucea Șaguniană. Era într-o cutie albastră și mi-am amintit de vechea po-

vestire. „Să fie oare Crucea de Argint?!”, mi-am zis. Și, într-adevăr, Aceasta era; și de atunci o port la vedere pe partea stângă, în dreptul inimii, pe orice veșmânt de sărbătoare.

Mi-aduc aminte cu mare plăcere de cinstea pe care mi-a făcut-o Înaltpreasfințitul Laurențiu de a fi organizat un fel de prezentare a cărții mele *Pietre de poticnire* la Mănăstirea Brâncoveanu, despre care era vorba în carte. Dar n-a fost ceva obișnuit, cel puțin pentru mine, căci despre carte a vorbit Înaltpreasfințitul în fața obștii monahale a Mănăstirii. Nu mai văzusem niciodată atâția călugări la un loc, tineri și bătrâni, și am avut o anumită rețineră, cel puțin la început. Apoi, încurajat de vorbele Mitropolitului, la care se uitau călugării ca la icoană, mi-am revenit treptat, făcând o descriere a Mănăstirii așa cum o știam eu, din copilărie, când treceam de la o Piatră la Alta, ținând-o strâns de mână pe mama mea scumpă, pe care o credeam cea mai frumoasă și cea mai sfântă dintre femei, iar pe Constantin Brâncoveanu, cel mai sfânt dintre bărbați. Și, mai ales când le-am vorbit cuvioșilor frați de glasul părintelui și cântecele care se aud de pretutindeni, purtate de ecoul zidurilor Mănăstirii până spre Înaltul Cerului, mi-am dat seama că le trezisem interesul. Iar la sfârșit, când a venit unul dintre călugări și mi-a cerut cu sfială să-i scriu ceva pe carte și mi-a șoptit că n-a mai auzit pe nimeni să vorbească atât de frumos despre Mănăstirea lor, am fost atât de impresionat încât nici n-am mai îndrăznit să mă uit la chipul său. I-am văzut doar mâinile cu palmele bătătorite și cureaua, ca un fel de centură militară, cu pielea veche scorojită, poalele decolorate ale sutanei și un fel de sandale în picioare, care semănau a saboți. Un călugăr adevărat, despre care n-am scris nimic în cartea mea, și mi-am reproșat-o singur. Căci ce poate să fie o Mănăstire, chiar dacă i-am spune „Cetatea lui Dumnezeu”, dacă n-ar avea și „cetățenii” săi, adică monahii, călugări sau călugărițe, care să o „locuiască” și care să se închine pentru noi păcătoșii și pentru a noastră mântuire.

(continuare în p. 10)

ANIVERSAREA A 70 DE ANI DE VIAȚĂ A ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE LAURENȚIU, MITROPOLITUL ARDEALULUI

Un prieten al Sfinților Români

† Ioan, Mitropolitul Banatului

Țara Făgărașului este un loc binecuvântat de Dumnezeu, loc ce a fost iubit și de Voievodul Martir Constantin Brâncoveanu. Acesta a trecut Carpații la frații săi din același neam, în binecuvântatul Ardeal, unde a ridicat o dalbă mănăstire închinată Maicii Domnului, întărind astfel legăturile sale cu lumea creștină din Ardeal și din Europa Occidentală. Probabil că Brâncoveanu și-a ales acest loc unde să se retragă în vremuri de răstriește, când, de multe ori, țara era prădată de otomani.

Această vatră monahală a avut un rol major în păstrarea credinței ortodoxe într-un spațiu atât de frământat din punct de vedere confesional. Pentru românii din Țara Făgărașului ea a fost izvor de ortodoxie, fiind înzestrată de Voievodul Martir cu multe cărți de cult tipărite în Țara Românească.

Printre cei care s-au apropiat foarte mult de această sfântă mănăstire a fost și o binecuvântată familie Streza, Iulian și Viorica, din Sâmbăta de Sus. Bunul creștin Iulian a trudit mulți ani alături de călugării din mănăstire la diferitele lucrări de refacere și extindere a ansamblului mănăstiresc. Astfel s-a creat o legătură duhovnicească specială între această binecuvântată familie și mănăstire, așa cum rezultă din mărturisirile făcute de Înaltpreasfințitul Laurențiu, relatând cum, de multe ori, încă din fragedă pruncie, împreună cu părinții Înaltpreasfinției Sale erau nelipsiți de la hramul mănăstirii și de la alte slujbe de peste an. Cea mai mare bucurie din copilăria viitorului mitropolit era aceea când blânda sa mama, Viorica, îi spunea că vor merge la mănăstire la sfintele slujbe. Cred că pe drumul din satul natal și până la mănăstire a cugetat evlavioasa mamă a Înaltpreasfinției Sale că ar dori și ea să-I încredințeze lui Dumnezeu fiul spre a-I sluji la Altarul Bisericii Ortodoxe.

A rămas orfan de tată din fragedă pruncie, iar mama sa rămasă singură și-a încredințat viața în mâna lui Dumnezeu, știind că numai El o poate ajuta să-și ducă această cruce grea a văduviei.

Faptul că, după terminarea liceului, și-a îndrumat fiul spre Teologie a fost un act de curaj pentru că, în acea perioadă, cei care credeau în Dumnezeu erau marginalizați de așa-zisele elite ale ateismului comunist din acea vreme. Erau dărâmate biserici, călugării erau izgoniți din mănăstirile lor, iar o văduvă își aruncă fiul într-o luptă ideologică fără precedent în țara noastră.

Admis la Institutul Teologic din Sibiu, timp de patru ani s-a bucurat de o educație teologică înaltă, având profesori care se formaseră în țară și în străinătate în perioada interbelică și care, prin mila lui Dumnezeu și ocrotirea Maicii Domnului, au scăpat nevătămați de ideologia comunistă a cărei țintă era distrugerea credinței în Preabunul Dumnezeu.

Spre bucuria maicii sale a fost hirotonit preot pe seama Parohiei Lisa, tot din Țara Făgărașului, și mă gândesc: oare câte lacrimi o fi vărsat evlavioasa maică Viorica atunci când l-a văzut slujind prima Sfântă Liturghie?

Aici, în această parohie, a învățat să fie părinte și pentru cei în vârstă și pentru cei tineri, lucru deloc ușor pentru un început de viață preoțească. Bătrânii satului i-au respectat harul sfânt al preoției și i-au transmis datinile și obiceiurile sfinte moștenite din strămoși. Atras fiind totuși și de slujirea la altarul cărții, se întoarce în acea cetate a luminilor de la Sibiu și, încet-încet, se apropie de cariera universitară teologică.

Dacă din fragedă pruncie a rămas orfan de tată, acum Dumnezeu îi rânduieste ca îndrumător și sprijin în desăvârșirea studiilor universitare pe unul dintre cei mai blânzi și mai înțelepți profesori de teologie de la Facultatea de Teologie din București, Părintele Profesor Dr. Ene Braniște, de la catedra de Teologie Liturgică, sub îndrumarea căruia își va susține și teza de doctorat. Între profesor și ucenic s-a statornicit o deosebită legătură duhovnicească, lucru dovedit azi de mărturisirile făcute de Înaltpreasfințitul Laurențiu.

În urma unui eveniment nedorit, viața Părintelui Profesor Liviu Streza ia un nou curs. După ce a fost profesor

mai multor generații de teologi de la Sibiu, Dumnezeu îl va trimite să-i vadă cum lucrează în via Domnului. Astfel, în anul 1996 este chemat la slujirea de arhieru pentru reînființata Episcopie a Caransebeșului, unde timp de nouă ani a slujit cu multă râvnă lui Dumnezeu și credincioșilor.

De aici, Dumnezeu l-a chemat să se întoarcă pe locurile natale, de data aceasta în calitate de Mitropolit al Ardealului.

În anul 1986 băteam și eu la porțile Institutului Teologic de Grad Universitar din Sibiu. Corpul profesoral a încredințat Părintelui Profesor Liviu Streza purtarea de grijă a studenților din acest nou an universitar. Așa se face că timp de patru ani l-am avut îndrumător de an și profesor la disciplina Liturgică. Aici, în calitate de profesor, ne-a purtat de la sfintele slujbe săvârșite de Sfinții Părinți în epoca primară a Bisericii până la statornicia slujirii liturgice și tipiconale de azi din Biserica Ortodoxă. La cursul de Liturgică am avut parte de momente de înaltă trăire sufletească alături de Profesorul nostru și de marii Sfinți Părinți slujitori la altarele Ortodoxiei. N-au lipsit din expunerile Înaltpreasfinției Sale sfaturile practice pentru viața pastorală a preotului din parohie și acele învățături care să ne responsabilizeze cât mai mult în fața Sfântului Altar. Ne spunea mereu de respectul deosebit pe care trebuie să-l avem față de Sfintele Taine.

Nu după mulți ani ne-am întâlnit în Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, unde Dumnezeu ne-a chemat, alături de ceilalți ierarhi ai Bisericii noastre, să păstorum câte un Ținut din spațiul nostru românesc.

Printre alte sarcini, Sfântul Sinod i-a încredințat Înaltpreasfinției Sale conducerea Comisiei de canonizare a Sfinților Români.

Putem spune că și prin contribuția Înaltpreasfinției Sale unii Sfinți Români și-au găsit binemeritatul loc în calendarul cinstirii sfinților de peste an.

Rog pe Bunul Dumnezeu și pe toți Sfinții Români, la a căror canonizare s-a ostenit, să-l ajute să ducă mai departe Crucea binecuvântatului Ardeal.

Împlinire și speranță

† Visarion, Episcopul Tulcii

Împlinirea vârstei de 70 de ani de către Î.P.S. Sa Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, ne oferă plăcutul prilej de a-i adresa cele mai alese urări de sănătate, fericire, noi și sfinte împliniri arhieresti în slujba Bisericii noastre străbune și a neamului nostru românesc.

Odrăslit dintr-o familie de buni creștini și români în ținutul de legendă și frumusețe al Țării Făgărașului, care i-au insuflat credința și dragostea față de Hristos și de valorile spirituale ale Bisericii strămoșești, devenit preot în arealul mirific al vecinătății mănăstirii brâncovenești de la Sâmbăta de Sus, apoi profesor universitar la Școala de teologie șaguniană din Sibiu, după aceea episcop al Caransebeșului, iar din 2005 mitropolit al Ardealului, Î.P.S. Laurențiu Streza constituie una dintre personalitățile marcante ale vieții bisericesti actuale, care și-a pus pecetea

pe realizările de excepție ale Centrului mitropolitan de la Sibiu, ca și din întreaga eparhie.

Dăruit de Dumnezeu cu un har deosebit, acela al discernerii și al cunoașterii sufletului omenesc, Î.P.S. Sa a lucrat cu sârg la binele Bisericii ardelenne continuând cu râvnă munca laborioasă a vrednicului său înaintaș, mitropolitul Antonie Plămădeală, ca și al iluștrilor înaintași în scaunul mitropolitan de la Sibiu al Sfântului Ierarh Andrei Șaguna.

La catedră, la amvon, la birou, ca și pe teren, Vlădica Laurențiu și-a pus în lucrare întregul său arsenal cultural și duhovnicesc temeluind cu tenacitate, răbdare și dragoste, noi orizonturi pentru activitatea Bisericii pe plan misionar, liturgic, cultural, filantropic și social.

Va veni cu siguranță vremea în care se va vădi cu adevărat munca deosebită a ierarhului sibian în ogorul Bisericii în vremuri deloc prielnice acesteia, vremuri pe care

mitropolitul Laurențiu le-a intuit și cu perspicacitate le-a depășit, ba chiar le-a biruit.

Am avut privilegiul să lucrez vreme de trei ani cu Î.P.S. Sa în calitate de episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, și am putut remarca valențele deosebite ale sufletului său, preocuparea pentru binele Bisericii și al școlii teologice sibiene, frământările pe care le avea, încercările la care a fost supus, dar și bucuriile sincere pe care le-a avut în mijlocul clerului și al credincioșilor săi.

Toate acestea ne fac ca de aici, din ținutul dintre Dunăre și Mare să-i adresăm acum, în numele nostru, al clerului și al credincioșilor tulcenii, cele mai alese urări de sănătate, de fericire și de prosperitate cu rugăciunea fierbinte către Dumnezeul părinților noștri ca de acolo din cerul milostivirii să-i reverse binecuvântările Sale și toată darea cea bună spre slava numelui Său.

Întru mulți și fericți ani, Î.P.S. Voastră!

CHIPUL ICONIC AL MĂRTURISITORILOR sau despre „devenirea într-o icoană” în perioada sistemului concentraționist (III)

f) Părintele Marcu de la Sihăstria: 1) în cartea lui Ioan Ianolide, „Întoarcerea la Hristos” am găsit acest portret al părintelui Marcu ce ni se pare extrem de sugestiv pentru studiul nostru. Astfel, găsim următoarea mărturie: „Ei îl torturau și el tăcea. A refuzat să vorbească și la anchete și la proces. L-au numit *Fachirul*. L-au condamnat la muncă silnică pe viață. A rămas un singuratic, adâncit în sineși, ursuz. În munți citise Biblia de mai multe ori și având o memorie fabuloasă, reținuse mult din ea. Se ruga zi și noapte de unul singur, oriunde s-ar fi aflat, orice ar fi făcut și adesea a fost văzut cu chipul scâldat de lacrimi. Atunci era mai frumos ca oricând. Profilul îi părea săpat în marmură albă. Văzându-l, un pictor a fost cuprins de emoție și a spus:

– Omul acesta e luminos la chip, strălucește, are o expresie care mă uimește. Dacă voi trăi, mă voi strădui toată viața să prind într-un portret ceea ce văd în el!” [Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos*, Ed. Christiana, București, 2006, p. 343]; 2) la o întâlnire a părintelui Cleopa cu Ioan Ianolide, cel dintâi îi mărturisește despre părintele Marcu: „El stă ascuns pentru că acesta este darul lui. N-am văzut la nimeni mai multă dragoste de oameni ca la prietenul dumitale. Acesta este modul lui de a-i sluji. Du-te și te va însoți. Acolo unde vei întâlni lucrări minunate, gândește-te că pot fi făcute și prin el... el este în miezul lumii. Fii binecuvântat! Te binecuvintează și el!” [*Ibidem*, p. 347-348]

Am ales aceste câteva exemple pentru a putea privi, cu ochii minții, chipul unor oameni care, fizic, locuiau printre noi, dar mintea lor era adâncită într-o înălțime cerească. Cu toate acestea chipul trăda o lumină a celor ce au să fie, o arvună de care vorbesc mulți dintre părinții filocalici. Astfel, găsim la Sfântul Simeon Noul Teolog: „Cel care participă la energia divină (...) devine el însuși, într-un anume fel, lumină; el este unit cu Lumina și cu Lumina vede deplin conștient tot ceea ce rămâne ascuns celor care nu au acest har; el depășește astfel nu numai simțurile trușesti, ci și tot ceea ce poate fi cunoscut (rațional)” [Sf. Grigorie Palama, *Predică la sărbătoarea intrării în templu a Maicii Domnului*, Ed. Sophocles, p. 176-177]. Experiența Sfântului Simeon demonstrează că întreaga ființă umană: mintea, sufletul, dar și trupul, este transfigurată de lumina dumnezeiască. Este un aspect esențial la care revine constant:

„Și va străluci și trupul tău, cu sufletul tău, iar sufletul, la rândul lui, va străluci fulgerător, cu harul strălucitor, asemenea lui Dumnezeu” [Imn, 50, p. 238-240; t.r. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1990, p. 652] sau Lumina dumnezeiască este Dumnezeu însuși în descoperirea Sa persoanei umane: „Lumina Ta, Dumnezeul meu, ești Tu” [Imn, 45, 6; t.r., p. 622].

Părintele Stăniloae explică cum se petrece acest proces al vederii luminii pe chip: „Dar lumina aceasta, deși nu e sensibilă, deși e spirituală, se răspândește din suflet în afară, pe fața și pe trupul celui ce o are înăuntru. Astfel strălucea

Moise, de lumina lăuntrică a minții ce se revărsa și pe trup. Prin urmare, lumina de pe fața lui Moise era văzută și cu ochii trușesti de cei ce-l priveau. «Ba fața lui Moise strălucea atât de tare, încât cei ce se uitau la el nici nu puteau privi la lumina aceea copleșitoare. Așa arăta fața sensibilă a lui Ștefan, ca o față de înger» [A se vedea Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Ascetica și mistica ortodoxă*, vol. II, Ed. Deisis, Alba Iulia, 1993, p. 168-169, cf. Sf. Grigorie Palama, *Tratatul al treilea din triada întâi contra lui Varlaam*, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în: *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama* – cu patru tratate traduse, ed. a doua, Ed. Scripta, București, 1993, p. 196]; deci și a mucenicilor precum Sf. Ap. Întâiul Mucenic și Arhid. Ștefan, și credem că putem stabili o corelație între marele mucenic al lui Hristos și sfinții închisorilor, căci „Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, este același” (Evrei 13, 8). Aici, putem adăuga comentariul Sf. Iustin Popovici ce întărește prin cuvântul său că Hristos Domnul este Același pentru toți oamenii din toate timpurile, împărțind aceleași daruri și aceleași energii dumnezeiești tuturor celor ce cred în El. Această perpetuare a tuturor energiilor divine, de viață dătătoare, în Biserica lui Hristos, din veac în veac și din generație în generație, constituie într-adevăr Sfânta Tradiție vie [Părintele Iustin Popovici, *Credința Ortodoxă și viața în Hristos*, trad. prof. Paul Bălan, Ed. Bunavestire, Galați, 2003, p. 20]. Această Sfântă Tradiție este perpetuată fără întrerupere ca viața a harului în toți creștinii, întru care, prin Sfintele Taine și sfintele virtuți, Iisus Hristos viețuiește prin Harul Său [*Ibidem*, p. 20]. El este cu totul prezent în Biserica Sa fiindcă ea reprezintă plinătatea Sa: „plinirea Celui ce plinește toate întru toți” (Efeseni 1, 23).

În sensul acesta putem spune că aurele pictate în icoanele ortodoxe nu sunt inele sau coroane, așa cum sunt atât de des reprezentate în arta religioasă non-ortodoxă. Ele sunt sfere de lumină, asemenea sferei de lumină din jurul unei lumânări aflate într-o cameră întunecoasă. Lumina care radiază din Hristos și sfinți prin aurele icoanelor simbolizează lumina necreată a lui Dumnezeu care nu poate fi văzută decât cu ochii inimii [Pr. James Bernstein, *Uimit de Hristos*, Ed. Ecclesiast, Sibiu].

Una dintre concluziile acestui studiu este rezumată de părintele Stăniloae, într-un mod foarte grăitor, în *Chipul Nemuritor al lui Dumnezeu*, la care subscriem și noi în ceea ce privește tema abordată în cadrul acestui demers științific, astfel: „Sfântul Maxim afirmă că, în sfinți, contrastele suflet și trup au ajuns la o maximă unitate, fără să se anuleze unul pe altul, și, prin aceasta, au ajuns și la unitatea cu Dumnezeu. Căci trupul lor s-a umplut întreg de suflet, care e plin de Dumnezeu: sfinții... s-au ridicat mai presus de doimea materială, pentru unirea cugetată din Treime... depășindu-le... ei s-au unit cu Dumnezeu și s-au învrednicit să se împreune cu lumina preacurată”.

Claudiu Ștefan RAICU

„Salubritatea istoriei” sau iconoclasmul zilelor noastre

Salubritatea istoriei este una dintre recentele – dacă nu cea mai recentă – mișcare a Stângii Radicale din America, care militează, printre altele, pentru distrugerea simbolurilor legate de valorile culturii și civilizației europene în Lumea Nouă. Un iconoclast de dată recentă – de dată chiar foarte recentă – în care moștenirea istorică și, prin aceasta, zestrea culturală nu este doar ignorată, ci este pe cale să fie distrușă. Atitudinea aceasta, cu sens de curent politic care detestă trecutul, ne duce cu gândul la *Ciocoii vechi și noi*, de Nicolae Filimon. Autorul a devenit faimos fiindcă l-a creat pe Dinu Păturică, eroul primului roman realist românesc, un aristocrat din stirpea lui Julien Sorel, din *Roșu și Negru* de Stendhal. Dinu Păturică, băiat sărac, ajunge să parvină și, ca mai toți parveniții, dorește să-și uite trecutul, să-l ascundă, chiar să-l mistifice. Într-o zi, pe când parvenitul nostru dădea prietenilor săi o masă – parveniții nu știu să ofere banchete, ei se pricep doar să dea mese; mai sus nu se pot ridica – i-a venit tatăl, un om în vârstă, cu fața brăzdată de necazurile vieții, îmbrăcat în straie ponosite; a venit să-și vadă feciorul despre care a auzit că a ajuns mare. La început, la afirmațiile lui Dinu Păturică, anume că nu-l cunoaște, tatăl a crezut că, din cauza vârstei și vicisitudinilor prin care a trecut și care l-au îmbătrânit din cale afară, feciorul său chiar nu-l poate recunoaște. Când însă și-a dat seama de adevărul afirmațiilor, anume că, dorind să-și îngroape trecutul umil, să-și lăsa salubritatea, Dinu Păturică nu vrea să-și recunoască tatăl, ba mai mult, l-a dat afară din casă, acesta a exclamat: *Fiule, ești mai rău ca Iuda, fiindcă acela și-a vândut învățătorul, dar nu și-a vândut părinții*.

Acestea fiind spuse, să revenim la fenomenul iconoclast recent, *salubritatea istoriei*, așa cum o vede Stanga americană. A fost vandalizată peste ocean o statuie a lui Columb. Ar fi fost un simbol al genocidului și exploatarei. Acțiunea e șocantă. Dar deloc izolată. Cum să ne raportăm la asemenea fapte? Dar la istoria noastră recentă? (Petre M. Iancu, *Bătălia statuiilor*, în „DW Focus”, 23.08.2017 (<http://www.dw.com/ro/b%2C%83t%2C%83lia-statuiilor/a-40204241>, accesat 24.08.2017).

Cazul agresiunii asupra sculpturii înfățișându-l pe navigatorul care a descoperit America, crezând că ar fi India, are de ce ne pune pe gânduri spre a ne întreba cum să abordăm chestiunea demolărilor de statui *incorecte politic*?. „Bătălia statuiilor” americane nu are ca scop punerea la pământ a unor monumente recente, ci, dimpotrivă, din vechime, dedicate unor personalități a căror biografie, oricât de controversată, n-a slujit vreunui totalitarism, ci așază o bornă crucială într-o istorie a cărei necunoaștere e rețeta ivirii de noi tiranii. Văzută așa, dărâmarea de statui e de natură să ne amintească tulburător de Orwell și de *Ministerul Adevărului* din teribilul său roman, 1984, unde se opera în *newspeak* (un limbaj oficial nu mai puțin sinistru decât pretenția contemporană de cenzurare a oricărei incorectitudini politice) spre a se schimba cotidianul de ieri. La modificările zilnice ale ziarului se proceda pentru ca *partidul*, în speță puterea totalitară a *marelui frate*, să-și poată justifica arbitrarul orientării de moment.

Statuiile nu sunt, în acest sens, chipuri cioplite, ci borne ale unei deveniri istorice și culturale conferind memorie și identitate culturală. Războiul purtat împotriva lor, aplicându-li-se post-factum grile morale absurde în epoca lor, atacă și comunități întregi și pe inșii care le compun.

Nu este mai puțin adevărat că fenomenul înlocuirii simbolurilor nu este nou, căci toate revoluțiile ori schimbările de paradigmă în societate au fost însoțite de gesturi iconoclaste, de mai mare ori de mai mică amploare. Acestea pot merge de la schimbarea imaginilor de pe bancnote și monede până la schimbarea formei de guvernământ cu toate implicațiile vizuale respective. În definitiv, *statuiile nu contraatacă. Din moment ce o statuie este distrusă, rar se mai întâlnește voință politică ori sprijin financiar pentru restaurarea ei [...] când autoritatea statală încurajează, pe față sau tacit, distrugerea tuturor simbolurilor care par a intra în contradicție cu ideologia acesteia*, atunci vorbim despre o societate slăbită moral, social și politic (Alexander Adam, *Smashing Statues: the Chilling Desire to Be Free From History*, în „Spiked” (<http://www.spiked-online.com/newsite/article/smashing-statues-the-chilling-desire-to-be-free-from-history/16870#.WZ69cdSLRkg> accesat 24.08.2017). În locul demolărilor iresponsabile ar fi recomandabil să se pună la lucru experiența istorică, spre a se elabora o narațiune realtate morală, jalonată de valori comune.

Dr. Constantin Ittu

SPOVEDANIE ȘI INTELIGENȚĂ EMOȚIONALĂ

Conștiința socială și/sau empatia

Conștiința socială este exact reversul conștiinței de sine. Despre conștiința de sine am vorbit într-un articol anterior și am văzut că preotul duhovnic are obligația morală de a ști pe ce lume se află din punct de vedere al universului interior propriu. Acum ne referim la conștiința socială ca la partea a doua a dipticului Spovedaniei, în sensul obligației „metodologic-profesionale” a duhovnicului de a putea identifica și trăirile sau stările emoționale ale penitentului. Acest lucru este cu atât mai important în procesul relațional de terapie duhovnicească ce poate balansa periculos între subiectivism și obiectivism (ne) duhovnicesc al preotului. Adică, fie preotul este focusat preponderent pe sine, fie pe persoana de sub patrafir, pierzând contactul cu sinele.

Via aurea este aici salvatoare, duhovnicul trăgând pe o axă imaginară polul obiectiv spre cel subiectiv și polul subiectiv spre cel obiectiv. Cam aceasta ar fi o definiție *sui generis* a empatiei. Părinții zic să fii mai dur cu tine și mai îngăduitor cu ceilalți. „...iar eu nevrednicul preot și duhovnic, cu puterea ce-mi este dată...”.

Chiar dacă ar fi să abordăm perspectiva laică asupra empatiei, putem observa că lucrurile se învârt în jurul aceleiași semnificații de echidistanță față de poli. În general, într-o relație, oricare ar fi ea, deci posibil și cea duhovnicescă, sunt de preferat persoanele care își identifică propriile stări interioare și, odată cu aceasta, și pe ale celorlalți, decât persoanele care manifestă o preferință fie pentru universul lor interior și atât, fie numai pentru atmosfera interioară a celui alt și gata (SCHUTTE, Nicola, 2001, p. 534).

Poate exista și pretenția că harul divin lucrător în Taina Spovedaniei are funcția unui paravan protectiv pentru relația duhovnicescă și astfel s-ar putea lăsa garda jos în privința grijii pentru celălalt. Și, totuși, acesta ar fi un mod de gândire protestant pe dos. Oarecum magic. Cred, odată cu A. Schmemmann, că nu se poate realiza echilibrul spiritual nici prin accentuarea unilaterală a cuvântului – ca să nu dăm în ideologie – și nici prin exclusivitatea semnificației Tainei – ca să nu plonjăm în magie (SCHMEMANN, Alexander, 2003, p. 86).

Un efort metodologic al preotului este, deci, mai mult decât necesar. În continuare vom urma două direcții:

Unde sunt originile empatiei?

În legătura cu mama. Dacă mama răspunde pruncului cu zâmbet la zâmbetul lui, atunci el consideră/simte că a fost înțeles. Dacă însă mama nu-i răspunde cu aceeași lungime de undă, copilul fie caută cu disperare confirmarea mamei, fie devine indiferent la răspunsul ei (GOLEMAN, Daniel, 2008, p. 139-140). Modelul interacțional cu mama este apoi introiectat de către copil, adică este făcut al lui propriu, în sensul că pe baza relației cu mama lui și-a putut forma un comportament de relaționare pe care îl va proiecta în diferite situații ale vieții de adult.

De aici și distorsiunile la nivel empatic. Desigur că aceste deficite relaționale se pot modifica într-un fel sau altul de-a lungul evenimentelor existențiale, dar, totuși...

Subiectivismul duhovnicului se vede atunci când spovedește oamenii „după față”: după vârstă, după poziție socială, după aspectul material... Maximian vorbind, el nu-i mai vede pe credincioși „în firea lor comună”, ci în ceea ce îi diferențiază. În acest caz, echidistanța este pierdută și iubirea (ne)spirituală este părtinitoare, în favoarea „iubirii egoiste de sine” (APETREI, Ciprian, 2017, p. 5). Empatia, în acest caz, e manipulatorie.

Mai este o extremă legată de administrarea canonului. Cu atât de multă indiferență poate fi tratată viața interioară a penitentului, încât canonul devine marca judecării obiective a păcatului. Și, totuși, nu se judecă păcatul, ci persoana. Duhovnicul este tată, medic, prieten și abia apoi judecător (FELEA, Ilarion, V., 1939, p. 357, 359, 368).

Or, pentru asta este nevoie de capacitatea de „a se băgă în pielea celui alt”, adică de a fi empatic.

CUM ne putem îmbunătăți competența empatică?

Accentul cade pe CUM. Cineva ar putea socoti că sfaturile învățătoarești de tipul „știu și îți spun eu ce trebuie să faci”, alături de canonul recomandat ca panaceu, fac totul în spovedanie. Se eludează astfel unul dintre principiile funciare ale empatiei: pământul îmbibat cu apă nu mai are nevoie de apă. Pur și simplu nu mai are nevoie de apă. Poate că așa se explică și raportul cantitate-calitate în privința spoveditului, în detrimentul calității desigur. Oriunde și oricând, sfaturile necerute nu sunt bine primite. Formal, poate că da, sunt primite, dar astfel nu angajează dimensiunea de profunzime a metanoiei persoanei.

Penitentul nu are neapărat și întotdeauna nevoie de informație, ci de acceptare și înțelegere emoțională. Duhul Sfânt nu acționează otova și nu-l împulzește pe penitent să mărturisească păcate cu nemiluita. Dacă el nu simte că un păcat este un păcat el poate chiar să nu-l mărturisească. De aceea el trebuie încurajat prin arta întrebărilor și prin instrumentul conversației să-și înțeleagă problematica duhovnicescă. E vorba aici de un adevărat leadership spiritual, despre care probabil că vom vorbi într-un material viitor. A adresa întrebări și a nu sta „nemuritor și rece”, ascultând confesiunea, motivează interacțiunea umană, creează alianța interpersonală necesară deschiderii sufletului. Dar, repet, pentru asta e necesar să dăm jos ochelarii noștri și să înțelegem cum se vede lumea prin ochelarii celui alt.

Acesta este accentul pe CUM spovedim. Dacă alianța interpersonală este creată și sunt, astfel, create și premisele comunicării deschise, credinciosul poate depăși anumite bariere de comunicare, luând în considerare faptul că și preotul e tot om nevrednic. Și, atunci, nu închidem porțile Împărăției nici pentru noi, nici pentru cei care vor să intre, dar nu știu CUM.

Dar acest lucru solicită o pregătire prealabilă a preotului pentru spovedanie (FELEA, Ilarion, V., 1939, p. 367) și chiar o permanentă monitorizare a sinelui, care presupune abilitatea de a) a înțelege emoțiile altora, b) de a înțelege contextul, împrejurarea și c) de a-și adapta comportamentul ca răspuns la o astfel de înțelegere (SCHUTTE, Nicola, S., 2001, p. 525).

Bibliografie:

1. APETREI, Ciprian (2017). „Cuviosul Maxim, iubitorul Treimii și propovăduitorul credinței”, în *Ziarul Lumina*, Nr. 17 din 21.01.2017, p. 5.
2. FELEA, Ilarion, V. (1939). *Pocăința – studiu de documentare teologică și psihologică*, Sibiu: Tipografia Arhidiecezană.
3. GOLEMAN, Daniel (2008). *Inteligența emoțională*, București: Editura Curtea Veche.
4. SCHMEMANN, Alexander (2003). *Euharistia – Taina Împărăției*, București: Editura Bonifaciu.
5. SCHUTTE, Nicola, S., MALOUFF, John, M., BOBIK, Chad, COSTON, Tracie, D., GREESON, Cyndy, JEDLIKA, Christina, RHODES, Emily & WENDORF, Greta (2001). „Emotional Intelligence and Interpersonal Relations”, în *The Journal of Social Psychology*, 141 (4), pp. 523-536.

Pr. Dr. Ciprian Valentin BÎLBĂ

Înaltpreasfinției Sale, un buchet de amintiri

(urmare din p. 7)

Dar cea mai mare sărbătoare a noastră, a românilor brașoveni, altfel trecută cu vederea prin alte părți, și chiar prin Ardealul de Nord, a fost la Bicentenarul Mitropolitului Andrei Șaguna. La invitația noastră, Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu a participat la Simpozionul pe care l-am organizat în Aula Academiei Române la 25 noiembrie 2008 și, tot la București, în sala cu vitralii „Mircea Eliade” a Bibliotecii Metropolitane. A fost, ca să zicem așa, un fel de „încălzire” pentru marea manifestare de la Brașov din 28 noiembrie 2008. Oricum, prezența Înaltpreasfinției sale ca Mitropolit al Ardealului a contribuit în mare măsură la relevanța celor două simpozioane de la București. Mai ales că ÎPS Laurențiu a fost însoțit și de Domnul Părinte Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru al Academiei Române, și de Părintele Prof. Dr. Vasile Oltean.

La Biserica „Sf. Nicolae” din Șcheii Brașovului i-am făcut Mitropolitului nostru o întâmpinare ca-n povești: cu junii Brașovului costumați pe două rânduri, membrii Despărțământului ASTRA Brașov, elevii ai Liceului „Andrei Șaguna”, Părintele Protopop și preoțimea brașoveană. Dar și slujba a fost împăratească. Înaltpreasfințitul a tăiat (din întâmplare cu greu, căci foarfeca era nouă!) panglica expoziției organizate de Părintele Dr. Vasile Oltean, Director la Muzeul Primei Școli Românești din Șcheii Brașovului, ca mărturie a relațiilor strânse ale Bisericii „Sf. Nicolae” cu Mitropolitul Șaguna.

A urmat deplasarea din Piața Prundului la Liceul „Andrei Șaguna”, pe același drum pe care îl făcuse de atâtea ori în urmă cu două secole marele ierarh, patronul spiritual și material al terenului și al clădirii Liceului.

A urmat Festivitatea Bicentenarului Nașterii lui Andrei Șaguna în propria Sa ctitorie, vestită în tot Ardealul, în toată Țara și în toată Lumea. Cea care a dat, prin profesorii și foștii săi elevi, 49 de membri ai Academiei Române.

La Festivitate au participat toate oficialitățile bisericești și laice ale Brașovului, care, în frunte cu subsemnatul, în costumul de academician și cu chipiul de șagunist, i-am adus cinstirea cuvenită Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit al Ardealului, vrednicului urmaș al lui Andrei Șaguna.

Cu această ocaziune, la sfârșitul elogiului adus, de la șagunist la Șaguna, mi-am permis să vorbesc în numele Academiei Române, al Asociației Transilvane ASTRA, al oficialităților brașovene, al Organizației Junilor Brașovului, al șaguniștilor de ieri și de azi și al Asociației Macedo-Românilor din Constanța, care, în fața Universității cu numele Mitropolitului, i-au ridicat cel mai elevat monument statuar, și să cer Înaltpreasfințitului Laurențiu, în numele acestora, să facă demersurile, acum la 200 de ani de la nașterea Sa, pentru canonizarea Mitropolitului Andrei Șaguna. Înaltpreasfinția Sa ne-a promis, adăugând însă că decizia îi aparține Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Minunea s-a întâmplat la 29 octombrie 2011. A fost canonizat cel pe care l-am considerat noi, ardeleni, întotdeauna un sfânt. Mitropolitul Ardealului Laurențiu Streza, neuitându-mă, m-a invitat la Slujba din Catedrala Mitropolitană de la Sibiu. Îi voi rămâne recunoscător pentru totdeauna, căci am trăit atunci cele mai frumoase clipe din viață, dar, trebuie s-o spun, și cele mai tulburătoare, începând cu momentul în care, după închinăciune, am atins racla de argint cu Sfintele Moaște ale lui Andrei Șaguna. Și clipele în care mi-a fost dat să vorbesc în fața Preafericitului Părinte Patriarh, să mulțumesc cinstei care mi-a fost acordată de a reprezenta acolo Academia Română, Asociațiunea Transilvană ASTRA și pe șaguniștii brașoveni. Și i-a plăcut Preafericitului Părinte Patriarh că n-am uitat deviza șagunistă *Litteris et Virtuti!* și salutul cu chipiul ridicat, pe a cărui căptușeală se vede tricolorul românesc. Clipe de neuitat. (...)

• AGENDA PASTORALĂ •

P.S. ILARION FĂGĂRĂȘANUL

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Duminică, 3 septembrie. A săvârșit Sfânta Liturghie la Mănăstirea Șinca Nouă – Brașov.

Joi, 7 septembrie. A săvârșit Vecernia cu Litie la Mănăstirea „Brâncoveanu” – Sâmbăta de Sus.

Vineri, 8 septembrie – *Nașterea Maicii Domnului.* A slujit Sfânta Liturghie la Mănăstirea Făget-Boholt – Brașov. A participat la slujba înmormântării monahului Nicodim Baboi de la Mănăstirea „Brâncoveanu” – Sâmbăta de Sus.

Duminică, 10 septembrie. Sfânta Liturghie la Catedrala din Mediaș – Sibiu. Taina Sfintei Cununii în Catedrala din Mediaș.

Joi, 14 septembrie – *Înălțarea Sfintei Cruci.* A săvârșit Sfânta Liturghie la Mănăstirea Bunești – Brașov.

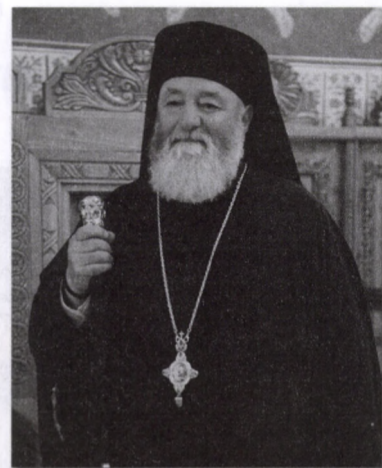
Duminică, 17 septembrie. A săvârșit Sfânta Liturghie în parohia Breaza – Brașov

Duminică, 24 septembrie. A asistat la Sfânta Liturghie de la Mănăstirea „Brâncoveanu” – Sâmbăta de Sus.

Miercuri, 27 septembrie. A săvârșit slujba înmormântării Arhim. Dionisie Dan la Mănăstirea „Brâncoveanu” – Sâmbăta de Sus. A inaugurat Centrul Socio-Cultural „Sfinții Martiri Brâncoveni” – Făgăraș.

Joi, 28 septembrie. A săvârșit slujba de Tedeum și slujba Parastasului la Întâlnirea Preoților Pensionari din Arhiepiscopia Sibiului.

Ierod. Drd. Nicolae DANCO

Misiunea Bisericii Ortodoxe, ieri și astăzi. Reflecții finale (I)

Ajunși la finalul periplului nostru, înainte de a încheia, îi dăm cuvântul celui numit, pe bună dreptate, cel mai important teolog ortodox al secolului al XX-lea, pr. Dumitru Stăniloae. Acesta, într-un studiu la care ne-am mai referit, expunea, în mod realist, eșecurile misiunii ortodoxe de până acum, dar și principalele contribuții pe care Ortodoxia le poate aduce în viitor în lumea contemporană (D. Stăniloae, 1980). Astfel, „în discutarea misiunii Ortodoxiei este necesar să privim la acele sectoare ale societății umane care astăzi se situează departe de Biserică și care au nevoie de salvarea ce le-o poate aduce Ortodoxia”. Sunt cele două paliere pe care se dezvoltă și reflecțiile teologului român, preocupat mai întâi de toate să descrie aria misionară a Bisericii Ortodoxe în lumea contemporană: una internă și alta externă. Misiunea internă are ca subiect pe cei care „formal aparțin Bisericii”, dar care în realitate sunt ruși de viața acesteia; de asemenea, ea îi vizează și pe membrii celorlalte confesiuni creștine, care, spre deosebire de cei ce țin de Biserica Ortodoxă, s-au înstrăinat de tradiția primului mileniu creștin.

Misiunea internă are, așadar, ca subiect o arie largă a societății umane, cuprinzându-i pe cei care sunt despărțiți de Biserică și nu posedă nicio înțelegere a credinței creștine. Spectrul în care se încadrează aceștia merge de la o stare de indiferență – numită „neînțelegere inocentă” – și până la o ostilitate deschisă. Ni se atrage atenția că trebuie să ne întrebăm dacă nu cumva această stare tragică are drept cauză chiar un anumit mod de acțiune al Bisericii din trecut, ale cărei efecte se manifestă acum. Este o „lecție a istoriei” din care trebuie să tragem concluzii pertinente pentru redescoperirea mesajului creștin cu relevanță pentru omul de azi; acest lucru implică însă și identificarea mijloacelor greșite pe care le-a utilizat Biserica anterior în propovăduirea credinței sale – fapt săvârșit și de Părintele Stăniloae însuși, după cum vom vedea în continuare –, precum și reflecția asupra noilor mijloace prin care „înstrăinarea” unor membrii ai Bisericii să fie remediată.

Referitor la misiunea externă a Bisericii, ea are ca subiect pe „cei care niciodată nu au trăit în modul de existență creștin”. Biserica trebuie să se întrebe de ce „în al doilea mileniu nu a fost capabilă să le câștige inima acestora, cu excepția unui mod fragmentar și pentru scurte perioade de timp”. Și aici rămâne deschisă chestiunea raportului dintre Biserica din primul mileniu creștin și cea care i-a urmat acesteia: de ce Biserica primară a cunoscut un enorm succes misionar printre necreștini, în timp ce în al doilea mileniu creștin ea nu a mai fost capabilă „să dezghețe” inimile împietrite ale ne-creștinilor? Să fie oare vorba de chiar modul în care „s-a autoprezentat Biserica în al doilea mileniu creștin”?

Răspunsurile pe care Dumitru Stăniloae le oferă în încercarea de a dezlega cauza eșecului misionar al Bisericii atât din punct intern, cât și extern, revin la condiția actuală a omului. Acesta a cunoscut rolul dominant al tehnologiei în viața sa, tehnologie care i-a satisfăcut toate nevoile și plăcerile materiale, ceea ce a condus și la excluderea oricăror interese de natură spirituală. Pe de altă parte, acest fenomen a condus la apariția altor două categorii de oameni: cei din prima categorie, tocmai datorită dominanței tehnologice în viața lor, au început să fie preocupați de forme de spiritualitate care să le satisfacă „setea și foamea” sufletească (imposibil de astâmpărat prin mijloace de natură materială); ei sunt cuprinși într-o categorie destul de redusă, a celor care au cunoscut „renașterea sentimentului religios”. O altă categorie, mult mai largă, a încercat însă să-și satisfacă nevoile spirituale recurgând la o serie de „paleative”, cum ar fi drogul, alcoolul sau sexul. Este o cale distructivă pe termen lung, dar care, cel puțin pe moment, avea scopul de a înlătura „plictiseala” din aparent satisfăcătoarea existență tehnologico-materială.

Membrii ambelor categorii amintite anterior s-au îndreptat apoi spre „aspecte religioase superficiale”: astrologie, vrăjitorie, religii orientale, glosolalie penticostală etc. Dar nici acestea nu pot să constituie o salvare pentru omul de astăzi, căci numai creștinismul răsăritean ortodox posedă căile prin care omul „își poate descoperi și realiza posibilitățile integrale ale naturii sale și astfel să intre într-o comuniune internă, mistică și personală cu Părintele ceresc”, pentru că abia Ortodoxia este cea care afirmă pe deplin crearea omului ca și „chip al lui Dumnezeu” și restabilirea acestui chip în Hristos, Dumnezeu-Om. „Numai această spiritualitate îi va da posibilitatea omului să-și redescopere o viață echilibrată și profundă, realizată prin primirea puterii necreate a lui Dumnezeu care este accesibilă în Hristos și Duhul Sfânt”. Superioritatea spiritualității răsăritene ortodoxe în raport cu teologia apuseană constă în aceea că harul dumnezeiesc nu este doar un obiect al gândirii, ci o putere reală de unire cu Dumnezeu. În consecință, Ortodoxia poate juca un rol catalizator în Apus, datorită misticii sale centrate pe iluminarea persoanei, și poate să-i redescopere occidentalului condiția uitată de „atlet religios”, adică de om aflat în căutarea unirii trupești cu Hristos, și nu a pierderii facile de sine, a absorbirii într-o esență impersonală ca în mistică orientală.

Deși subscrie opiniei cu privire la imensa capacitate misionară pe care o posedă Biserica, Stăniloae este conștient că această capacitate nu s-a materializat până acum la adevărata sa dimensiune – și iarăși, profund realist, el pune acest eșec nu doar pe seama condițiilor dificile ale lumii din ce în ce mai secularizate, ci și pe mijloacele improprii pe care Biserica le-a utilizat în al doilea mileniu creștin.

Așadar, eșecul ține nu atât de cauze externe, ci de cele interne ale comunității ecleziale. În continuare se încearcă identificarea acestor „greșeli” care au dus deopotrivă la rezultatele nesatisfăcătoare ale misiunii făcute de confesiunile apusene, precum și la absența oricărei activități misionare a creștinismului răsăritean.

O primă cauză ce ar sta la baza insuccesului misionar al Bisericii ar consta în caracterul instituțional al acesteia. Misiunea nu poate fi eficientă nici dacă urmărește lărgirea puterii autoritare a Bisericii, nici dacă este practică într-un spirit individualist (așadar dacă misiunea este rezultatul mândriei sau al originalității unei persoane, amestecată cu interesele unui grup mic ce dorește să-și impună convingerile proprii, și nu să predice credința). În ambele situații misiunea este umbră de păcatul omenesc. Pentru a da însă rezultate, aceasta trebuie să depășească orice interese individuale, de grup sau bisericesti, și să nu aibă alt țel „decât pe Iisus Hristos, și pe Acesta răstignit” (I Cor. 2, 2).

Aceasta înseamnă că misionarul însuși trebuie să se răstignească, lăsând la o parte rațiunile sale personale și argumentele celor din grupul căruia îi aparține sau setea de putere lumească a instituției sale ecleziastice. Misiunea este eficientă – continuă Stăniloae, dorind să compare adevărata misiune cu cea expusă anterior, una „falsă” sau ineficace – numai când puterea Duhului Sfânt iradiază din cel care predică pe Hristos. Această putere îl purifică în așa fel încât Duhul Sfânt poate să strălucească prin cuvintele sale, care vor fi pure și pline de puterea Duhului Care le confirmă fiind în el. Acest lucru are loc când predicatorul păstrează adevărul propovăduit de Apostoli, căci Duhul este unit cu adevărul, așadar, cu Dumnezeu, Care S-a întrupat în Hristos. El a fost cunoscut și propovăduit de Apostoli integral, fără modificări, așa cum s-a întâmplat într-o perioadă mai târzie (din istoria Bisericii, n.n.) de către fondatorii de noi grupuri creștine” (Vezi *Ibid.*, p. 47).

Convingerea autorului este deci aceea că (re)descoperirea unei autentice misiuni creștine trebuie să treacă dincolo de „inovațiile” produse de-a lungul istoriei Bisericii până la perioada sa primară. Atunci misiunea a fost totală, pe deplin eficientă, fiindcă a fost efectuată de sfinți și martiri, adică de „cei care au ținut strâns Adevărul lui Hristos și, uitând de ei înșiși, au mărturisit cu puterea Duhului Sfânt. La începutul fiecărei Biserici stă un sfânt sau un martir, sau mai mulți dintre aceștia, care și-a dat întreaga sa viață, și nu doar cuvintele sau talentul, pentru a face cunoscută celorlalți plenitudinea lui Hristos pe care el o cunoștea cu certitudine. Deși el a fost sprijinit de organizații și resurse financiare, în predica sa nu au existat imixțiuni de ordin personal, de grup sau instituțional” (*Ibid.*, p. 48).

Lect. Dr. Ciprian Iulian TOROCZKAI

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

Capela Facultății de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu a fost resfințită

Capela mitropolitană „Sfântul Nichita Romanul” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu a fost resfințită joi, 12 octombrie. Pictura capelei a fost restaurată recent, iar lucrările au fost încununată cu reînfrumusețarea locașului de cult.

Slujba de sfințire a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, împreună cu Preasfințitul Ilarion Făgărășanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, și un sobor de preoți și diaconi în care s-au aflat cadre didactice de la Facultatea de Teologie din Sibiu, consilieri eparhiali, protopopi și alți slujitori ai sfințelor altare.

Ierarhii și soborul slujitor au reînveșmântat Sfânta Masă și au sfințit pictura restaurată, binecuvântând toate lucrările

de restaurare și înfrumusețare efectuate anul acesta.

După slujba de sfințire a urmat Sfânta Liturghie. Răspunsurile liturgice au fost date de corul studenților teologi condus de pr. lect. univ. dr. Sorin Dobre. La finalul slujbei religioase, IPS Mitropolit Laurențiu i-a hirotesit iconomi stavrofori pe pr. lect. univ. dr. Sorin Dobre și pe pr. lect. univ. dr. Dan Alexandru Streza. De asemenea, Părintele Mitropolit a oferit distincția „Ordinul Sfântului Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei” secretarului-șef al Facultății de Teologie din Sibiu, Ciprian Mețiu, pentru implicarea în lucrările efectuate la capela facultății. Aceeași distincție a fost oferită restauratorilor Mihail Gabriel Bârhală și Magdalena Ionescu, precum și Centrului de Restaurare al Arhiepiscopiei Sibiului.

IPS Laurențiu, aniversat la 70 de ani

Sărbătoarea a continuat cu o slujbă de Te Deum oficiată pentru a-l aduce mulțumire lui Dumnezeu în ziua când IPS Mitropolit Laurențiu a împlinit 70 de ani. Slujba a fost oficiată de PS Episcop Ilarion Făgărășanul și un sobor de preoți, fiind prezenți autorități centrale, județene și locale, consilieri eparhiali, protopopi, cadre didactice și studenți.

La final, arhid. prof. univ. dr. Ioan I. Ică jr a elogiat personalitatea Înaltpreasfințitului Părinte Laurențiu și a amintit cele mai im-

portante aspecte ale activității sale pastorale.

„Este un moment în care suntem datori să-I mulțumim Bunului Dumnezeu și lucrul acesta l-am făcut prin Sfânta Liturghie și prin slujba de Te Deum. Dacă am făcut ceva, Dumnezeu judecă, iar eu sunt conștient că n-am făcut singur toate cele realizate, ci cu dumneavoastră, cu toți. Trăiesc un sentiment de bucurie, dar și un sentiment de responsabilitate și tristețe. Să ne ajute Bunul Dumnezeu să putem ierta pentru a crea bucurie altora, pentru a rămâne într-un dialog permanent, pentru a ne întări lucrarea

portante aspecte ale activității sale pastorale.

„Împliniți cu adevărat darurile pe care vi le-a dat Dumnezeu și ni le dăruiați nouă, pentru că ați știut să priviți viața ca un dar de la Dumnezeu și s-o rodiți așa cum se cuvine, punând laolaltă toate darurile pe care Dumnezeu vi le-a dat prin familie, prin mama, fiindcă de rugăciune, prin familia binecuvântată pe care ați avut-o și, după aceea, n-ați făcut altceva decât să lărgiți familia din casa părintească cu familia parohiei, apoi cu familia acestei școli de teologie, iar apoi cu familiile din ce în ce mai largi și cu tot mai multe răspunderi, familiile Episcopiei și Arhiepiscopiei și, iată, și a Mitropoliei”, a spus părintele Ică.

IPS Mitropolit Laurențiu le-a mulțumit tuturor colaboratorilor și celor apropiați

pe care o avem încredințată în așa fel încât tinerii aceștia care vin acum, într-o lume atât de zbuciumată și confuză, să poată găsi bucuria simțită de fiecare student care a trecut și s-a rugat în acest sfânt locaș, unde noi toți ne-am rugat timp de patru ani de zile în studenție”, a spus ierarhul.

Momentul aniversar a continuat cu o recepție la reședința mitropolitană, unde decanul Facultății de Teologie, pr. prof. univ. dr. Nicolae Chifăr a lansat volumul omagial „Arhiereul lui Hristos”, lucrare ce conține studii științifice și cuvinte de felicitare adresate ierarhului de mai mulți ierarhi, profesori de teologie și cercetători. Ierarhul a oferit apoi distincția „Crucea șaguniană pentru laici” inginerului Eugen Mitea.

Ștefan Mărculeț

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Academician Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Secretar de redacție:** Pr. Lect. Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Conf. Dr. Lucian Grozea, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Dr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție online:** Vicențiu-Dragoș Bășa.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2017 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la *Tipografia Șaguniana* – Sibiu